47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 756 Կ. ՊՈԼԻՍ 12/25 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1903 ՈՒՐԲԱԹ 5 ՇԷՎՎԱԼ 1321 — 12 ԲԵԱՆՈՒՆԸ ԼԿՎԷԼ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԻՊ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅԻԷԲԵԱՆ
ՈՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒՄԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պողոս Ալի Փաշայի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէ-ի Էֆքիար

ՀԱՅԱԳԻՏԵՐԻՆ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيه‌يه‌يى وسياسى غزه‌تدر
صاحب امتيازى : ارماسى فريد
اداره‌خانه‌سى : باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱՆԱԿԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Դուռաներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ։
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՎԱՂՈՒԱՆ ԹԻՒՈՎ

Իտալիոյ բանաստեղծական կեանքէն հետաքրքրաւարժ և նորօրինակ գրուագ մը

ԾՆՈՒՆԴԻ ՏՕՆԸ ՆԱԲՈԼԻԻ ՄԷՋ

ՍԱՏԱՆԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՒՆ ՄԷՋ

(Սրբազան թատերգութիւն)

Այսօր որ Եւրոպական Մնուանդի ազգային օրն է, մեր ընթերցողներուն սիրուն անակնկալ մը ընելու համար մեր համակրելի աշխատակիցը Ց. Ո. որ Իտալիոյ գեղեցիկ երկինքին տակ այնքան տարիներ երաւած է, մեզի կը զրկէ Նը-կարագրութիւնը այն պերճ և վիպական հանդէսներուն, որոնք Մնուանդի Տօնին առթիւ տեղի կ'ունենան Նաբոլիի մէջ, ուր աշխարհիս ամէն կողմէն զբօսաշրջիկներ կը թափին այդ հանդէսները վայելելու համար։

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ճարոնի կողմէ ետ զրկուեցաւ Ռուսիոյ պատասխանը հանդերձ Ծանուցագրով մը, սա՛խմաստով որ Ռուսիա բարեհաճի կրկին նկատողութեան առնել իր պայմանները, որովհետեւ անոնք Ճարոնի գործին չեն դար։ Եւ Մոսկովեան Դիւանագիտութիւնը կրկին նկատողութեան պիտի առնէ իր պայմանները, որպէս զի պատերազմ չըլլայ։ Ռուսք առաջին անգամ թիւ տուին Ճարոնի որովհետեւ դիտէին թէ ո՛րքան ալ չատ ապրին, Ճարոն անգամ մը նորէն պիտի փորձէր ռուսական համբերութիւնը, թիւ մը աւելի բան ալ փըրքտնելու համար Ծ. Արեւելքէն։ Դիւանագիտութիւնը այսպէս դեռ իր վերջին բառը չէ ըսած, և երբ ըսէ ալ, Աղաղութիւն պիտի ըլլայ անիկա։ Ճարոն կրնայ պատերազմի մը համար պատրաստ ըլլալ, բայց Ռուսիա՝ ոչ, քանի որ անմիջական ներքին խնդիրներ ունի կարգադրելիք, Մուժիկներուն կամ հողագործ գիւղացիներուն խնդիրը, հանրային կրթութեան խնդիրը, որոնք բաւական ընդարձակ ծրագիրներու դուռ կրնան բանալ Ռուս կառավարութեան։ Բնութիւնը, զոգցես կանխաւ նկատի առնելով ազգերու ապագայ մրցակցութիւններուն դաշտը, Ծ. Արեւելքի մէջ, այն կողմերուն ծովերուն, գետերուն և ցամաքներուն ընդարձակ տարածութիւններ պարգեւեր է, ամենուն ալ տեղ ըլլալու համար։ Այսպէս երբ Ֆրանսա Թունիսի մէջ հաստատուի, պատճառ մը չկայ որ Անգլիա Եանկցէքեանկի Հովիտը իր ազդեցութեան տակ չառնէ, և Գերմանիա Բիաս-Զէուն չիւրացնէ, և Ռուսիա Մանչուրիոյ մէջ չհաստատուի, և Ճարոն Ֆորմոզայի չտիրանայ, և Անգլիա Թիպէթի ճամբով Նեպաղոյն արշաւ մը չընէ Երկնային Կայսրութեան հողերուն վրայ։

Թէեւ հեռագիրներուն կարեւոր մասը ժամանակէ մը ի վեր ռուս և ճարոնական վէճին կը վերաբերի, սակայն պէտք է դիտալ թէ Եւրոպայի Դիւանագիտութեան համար այդ խնդիրը սկիզբէն ի վեր գրեթէ երկրորդական կարեւորութիւն միայն ունի։ Եւրոպայի Միջազգային Կացութիւնը աւելի չատ կը հետաքրքրուի զուտ Եւրոպական խնդիրներով, որոնց կարգէն է Մր. Զէմպրլէնի մաքսային ծրագիրը։ Մեծին Բրիտանիոյ քաղաքական, գիտական, տուաւ ոյժերը քառորդ տարիէ ի վեր այդ ծրագիրով կը զբաղին, մրցող մըրցողի թէ ո՛վ պիտի տանի յաղթանակը։ Մր. Զէմպրլէնի և իր համախոհներուն, ինչպէս նաև իր բազմաթիւ հակառակորդներուն հրապարակային բանախօսութիւնները մաքսային ահագին մտահոգութիւն մը կազմելու չափ տուաւ հասօրներ կրնան լեցնել. ո և է իտէալի չուրջ ա՛յքան անձեր համախմբուած չէին, և ո և է քաղաքական հարց, ներքին թէ արտաքին, կարծիքի այնքան բուռն հոսանք մը ձեւացուցած չէր ո՛չ Անգլիոյ և ոչ իր Գաղթավայրերուն մէջ։ Երկու կողմի զէնքերն ալ զօրաւոր են։ Մինչ Զէմպրլէնի հակառակորդները Ցորենի Օրէնքներուն բարձումէն ի վեր Մեծին Բրիտանիոյ անօրինակ զարգացումը և հակայ յառաջդիմութիւնները մատնանիշ կ'ընեն 50 տարուան մէջ, և յետադէմ քաղաքականութիւն մը կը համարին մաքսին դառնալը, նախապաշարում մը կը համարին զայն, զոր դարձեալ ընդդիմութիւն քաղաքական իմաստութեան հակառակ կը նկատեն, Զէմպրլէնն կը ծիծաղի անոնց միամտութեան վրայ, և օրինակ բերելով ապեցուցութեամբ, վաճառականութեամբ և բնակիչներով զօրաւոր ուրիշ Տէրութիւններ, կը յայտարարէ թէ Անգլիա՝ միայն Արդար Դաշինք պէտք է ըլլայ շահերու ներկայ եռուեռին մէջ։ Կը պահանջէ որ Անգլիա մրցակից Տէրութիւններուն հետ մարանչի հաւասար զէնքերով առեւտրական գետնին վրայ։ Հին զէնքերը ինչ օգուտ ունին այլեւս երբ արդի ռազմագիտութիւնը հնարած է բազմհարուածները. արագահարուածհանները, փայտաչէն նաւերը, տաճանաւերը ինչ կ'արժեն հիմակուան Քրուբի, Արմսթրոնկի զրահներուն քով։ Անգլիոյ ներկայ հարստութիւնը իրեն կը բաւէ, սակայն նանկ կ'երթանք ըսելով, թողո՞ւնք որ միւսները գլեն անցնին մեզմէ։ «Մեր նախահայրերը անսխալ են»ի վարդապետութիւնը դատապարտելի է յաչս Մր. Զէմպրլէնի, և քաղաքական ինչպէս նաև տնտեսական պայքարներուն մէջ ժամանակը ամենամեծ չինիչը և ուղղիչն է, պարագաները կը փոխուին, բարքերն ալ անոնց հետ, և սովորութիւնները նոր պէտքերու և նոր պահանջումներու ազդեցութեան տակ կը յեղաշրջուին. հին ժամանակներու գիտական և զրական յառաջդիմութիւնները բաւական համարուեցան, և Գիտութիւնը, Գրականութիւնը նորագոյն դաշտեր ուսումնասիրած չեն, իմաստասիրական մէթոտը նոր ճամբաներ բացած չէ՝ աղդերուն, ինչպէս նաև անհատներուն առջեւ։ Մարդկութիւնը հիմա չաներու և յարաբերութիւններու միջոցաւ ա՛նպէս մը միացած է իր զանազան հատուածներուն հետ որ ասոնցմէ մէկուն կամ ումանց ուղղութիւնը նո՛յն ուղղութիւնը կը թելադրէ նաև ուրիշներուն նոյնօրինակ հարկի մը ներքեւ։ Մր սկզբունքը, կամ ո՞ր արդարութիւնը կը թոյլատրէ որ, կ'ըսէ Մր. Զէմպրլէն, Մեծն Բրիտանիա իր պատուական հրապարակներուն դուռները անարգել բանայ Ամերիկայեին, Գերմանացիին, Ֆրանսացիին առջեւ, և խեղճ բրիտանացի վաճառականը, արհեստաւորը իրենց ուղղամտութեան վրայ վստահացած միայն, իրենց ապրանքին լաւութենէն միայն քաջալերուած, երթան ափերով դրամ վճարեն իբրեւ մաքս Նիւ-Եորքի նաւահանգիստը, կամ Համպուրկի և կամ Մարսիլիոյ քարափներուն վրայ։ Օտարները իրենց հրապարակները կը գոցեն Անգլիացիին առջեւ, այս վերջինին գործը կ'աւրուի, ներքին առուտուրը կամ ճարտարարուեստը կը մեռնուի, և այս ընթացքը չարունակենք, ինչո՞ւ.— Վասն զի 50-60 տարի առաջ, երբ առաջին վաճառական ազգը Անգլիացին էր, երբ Գերմանը չգար, Ռուսը զինուորականութենէն տարբեր զբաղում չուներ, ինչպէս նաև Ֆրանսացին, և Ամերիկացին Եւրոպան չէր ճանչնար կամ կազմուելու վրայ էր, վասն զի 60 տարի առաջ Մր. Բոպտընի առաջարկութեամբ Անգլիա կէս մը քաղաքակրթութեան, կէս մըն ալ իր այն տաճնուան լաւ հասկցուած շահերուն համար հարկ տեսեր է ցորենին տուրքը, մաքսը ջնջել, և համաչափհիկ վաճառականութեան մը անկաշկանդ զարգացումին համար փոխանակութիւնները ազատ հուչակեր է։ Բայց 50-60 տարուան մէջ ինչե՞ր անցան դարձան առեւտրական տեսակէտով, ինչ հզօր մրցակցութիւններ կազմուեցան, առեւտրական ինչ հսկայ տուներ, և ճարտարարուեստի ինչ հրաշալի գիւտեր եղան։ Արդ, թողո՞ւնք որ Բոպտընականութիւնը փճացնէ մեր ճարտարարուեստը և խոչալի մը ետեւէն աննպատակ վազքը քաղէ մեր հոգին, ուժասպառ ընէ մեզ, և երբ ուրիշներ իրենց ճարտարութեամբ և խորամանկութեամբ հասցուցած հսկայ ծառերուն չուքին տակ կը հանգչին, մենք կէս օրուան սաստիկ տաքին ժամանակ Ցոմնանու Դղմենին մէկ թիզ երկայն չուքին տակ հանգչեցնենք մեր գլուխը։

Եթէ յաջողի Մր. Զէմպրլէնի Ծրագիրը, աշխարհի Վաճառականութեան դեռ առաջ միչտ ընկերութիւններէ հեռու, քաչուած ինքնամիտի կեանք մը կը վարէին երկու ընտանիքները, ոչ իսկ Բարիզի ընկերութիւններուն մէջ կը մտնէին, ուր այնքան պատուաբեր հրաւէրներ կ'ուղղուէին իրենց՝ ամէն կողմէ։ Այս կեանքը իրենց հետ ապրած էին նաև Ցակոբիկ ու Սիրարփին ալ, որոնք միչտ քիթքիթի մեծնալով՝ առիթ չէին ունեցած իրենց չորս կողմը դիտելու։ Մելինէ կը խորհէր վերջ տալ ապրելու այս կերպին, երիտասարդն ու օրիորդը ընկերութիւններու մէջ մղել, ընդարձակ ասպարէզ բանալ իրենց առջեւ, ու առիթներ ստեղծել որ յարաբերութեան մէջ մտնեն հարիւրաւոր աղջիկներու ու երիտասարդներու հետ։

Այս միջոցը չատ բանաւոր կը գտնէր Մելինէ, երկու դեռահասները իրարմէ բաժնելու համար, վստահ էր թէ երբ անոնք երկսեռ թիկնածուներէ պաշարուէին, տարբեր չարժուձեւեր, տարբեր հրապոյրներ ու պէրանքներ պիտի տեսնէին իրենց չուրջ, որոնցմէ պիտի գրաւուէին ու իրենց սիրտը նուիրէին արժանաւոր թեկնածուի մը։ Նոյն իսկ եթէ երկուքը մէկէն չհրապուրուէին, անպատճառ անոնցմէ մէկը քիթէն պիտի բռնուէր և ասիկա բաւական էր երկրորդն ալ համոզելու համար։

Արդէն հաղարաւորներ հոգի կուտային Սիրարփիի ու Ցակոբիկի վրայ զանոնք իրենց զաւկներուն հետ ամուսնացնելու համար և Շարամովներու փորձուած ու հուչակուած անմատչելիութենէն յուսահատելով էր որ հեռացած էին անոնց շրջանակէն. հետեւաբար ո և է դժուարութիւն չկար այս ձեռնարկին մէջեւ։ Երբ Ցակոբիկ կատարեալ պէս բժշկուեցաւ, իրիկուն մը սեղանին վրայ՝ ուր Շարամովներն ու Սեփոնենք մէկ տեղ կը ճաչէին, Մելինէ սկզբնաւորութիւն մը ընելու դիտումով.

—Հիմա մեր կրօնական պարտականութիւնները կատարեցինք, ըսաւ, եղբօր բժշկուելուն առթիւ, կարծեմ ժամանակը եկած է որ քիչ մըն ալ աշխարհիկ պարտականութիւններու հետամուտ ըլլանք։

Երկու ընտանիքին անդամներն ալ իրենց ճաչերը ընդհատած՝ ծայր ատիճան հետաքրքրութեամբ մտիկ կ'ընէին Մելինէի, չկրնալով նշանակութիւն տալ անոր այս անակնկալ յառաջաբանին։

Օրիորդ Շարամով չարունակելով իր խօսքը,

—Մինչեւ հիմա ընկերութիւններէ հեռու, քաչուած կեանք մը կը վարէինք, ըսաւ, թէ՛ տիկինին և թէ իմ այս ընթացքս չատ արդարացի էր, քանի որ ընկերութիւններու մէջ յաճախելու առաջին պայմանը խավարիկ մը ունենալն է և մենք զրկուած էինք այդ առաւելութենէն, մանաւանդ որ սիրտ ալ չունէինք աշխարհի վրայ նայելու. բայց հիմա որ Աստուած մեզի պարգևեց խավարիկներու և մատմազիներու ընտրերները, հիմա որ ունինք Ցակոբիկը Սիրարփին ու Եւգինէն ու Սեփոն էֆ-ի մանչ զաւակները. որոնք թէեւ այսօր դուրսը կը գտնուին բայց օր մը մեր քով պիտի վերադառնան հարկաւ, այսչափ երիտասարդները ինչո՞ւ կաչանդնինք մեր տանը չորս պատերուն մէջ, ինչո՞ւ քաչուած ապրինք։

Մելինէի այս առաջարկին առթիւ ժպիտ մը գծուեցաւ երկու աղջիկներուն ու Ցակոբիկի դէմքին վրայ, որոնք սկսան զուարթօրէն ճառագայթել, երիտասարդը մանաւանդ որ պաչտելու ատիճան կը սիրէր քոյրը ու անոր ամէն պահանջումներուն կը հպատակէր,

—Իմ և Սիրարփիին ու Եւգինէի կողմէ չնորհակալիք կը յայտնեմ, սիրելի քոյրս, ըսաւ. ձեր այսչափ չնորհալի կարգադրութեանը առթիւ, որ գլխաւորաբար մեզի համար խորհած էք։

—Չնորհակալ եմ, սիրելի Ցակոբիկս, յարեց Մելինէ, եթէ ձեզի համար է որ կ'ուզեմ ընկերական կեանք կազմակերպել, քիչ մ'ալ մարդ ու ինձ համար է, քանի՞ տարիէ որ այսպէս քաչուած կեանք մը կը վարէինք, ու այս երջանկաբեր օրուան կը սպասէինք, հիմա պատրաստուեցէ՛ք, երեկոյթներ պիտի սարքենք, ընդունելութիւններ պիտի կատարենք, ուր պիտի չափուիք ձեր հասակակիցներուն հետ։

—Ապահովապէս անոնց պիտի չհաւասարինք, ըսաւ Սիրարփի չարաճճի երգիծանքով մը։

—Ինչո՞ւ, առարկեց Ցակոբիկ, զանոնք պիտի գերազանցենք ալ, բաւական է որ քոյրս հաճութիւն կուտայ ասպարէզ բանալու մեզի։

—Ո՞ր օրուընէ պիտի սկսի այդ երջանկաբեր թուականը, հարցուց Սարգիս երգիծանքով, ամէնէն առաջ ես կը սպասեմ այդ երեկոյթներուն, ուր սքանչելի լեզկինսքի մը պիտի պարեմ։

—Դուն ծաղրէ, յարեց վարժուհին, ամէն օր այդ լեզկինսքին կը գովես, օր մը ցոյց չես տար մեզի։

(Շարունակելի)

Ս. ԱՆԳԵՂԵԱՅԻՆ ԴԱ՛Ս ՄԸՆ ԱԼ

Եւ եղեւ վաղորդայն...

Թէ ի՛նչ կը զուրցի հղեր Ս. Անգեղեայ։ Դմա՛ լուսրուք։

Ուզեր էր թող տալ բերնէն այն ամէն բաները զորս դիւրազգածութիւնը, յուզմունքը և ցասումը առուր էին իրեն, որպէս զի ատ եղանակով եղի տեղ ջո՛ւր լեցնէր անիկա իր մինքի կանթեղին մէջ։ Զանկ՛ի լուսարարութիւն։

Սիրելի՛դ իմ Անգեղեայ, — անուշցնե՛նք լեզունիս, քանի որ չուտ ողջունեցինք քուկին դիւրազգածութիւնդ, —այո՛, սիրելի՛դ իմ Անգեղեայ, կը յիշե՞ս, երբ նախորդ պատասխանս կը վերջացնէի, «առնել»ու և «տանուլ»ու խնդիր մըն էի յուզեր, որոնցմէ երկրորդը յանձներ էի ընթերցողներուն դատումին։ Հարկ չէիր տեսեր դուն ատոր ու չէ՛նք չնորհք առնուեր էիր։ Սմաչէն խոնարհութիւն ստանալ չեմ մեղադրեր, տարիքիդ բերումն է։

Խիթիւեանի ե՛օզ պէ եօզ խոստովանութիւնը ձգեր՝ ուրիշ վկայութիւններ մէջ բերել կը ձգնիս։ Եթէ քուկին բոլոր ուսումնասիրութիւններդ այս կերպ հիմերու վրայ կառուցուած են, —զոր օրինակ Կրթական լիսնամեակ մը դ, —կամացուկ դպչիլ մը բաւական պիտի ըլլար զանոնք փլցնելու։ Ատոր համար կ'ըսեմ որ երբ համբարելու եւեւէ ըլլաս սըկի նրնկէ ծանօթութիւններ, առաջի՛դ պէս չարsադրմ՛ս, հապա կրնես, դատես, հակասութիւններու առջեւ ծանր առնես, ու ինքզինքդդ, դաստղութենէդդ բա՛ն մը կամենցունես՝ դրուածքդդ ինքնատիպ դրոշմ մը ցոյցնելու համար։ Այսպէս, երբ անհատի մը անձնական խոստովանութիւնները անարժէք կ'ընդունիս, մտքդդ չի՞ս ուզեր բերել դուն բոլոր այն հնախոյզները, կենսագիրները և պատմախօսները որոնք իրենց ենթակային անձնական յիշատակներէն դրուագներ յիշելու հոգի՛ կուտան ու զանոնք իրը փա՛ստ կը ծառայեցնեն, փա՛ստ։ Մինչդեռ դուն փա՛ստ կը պառաս, երազելով որ փաստը «բէն»ով գրուիլ պէտք էր հոդ՝ բախտաւորութեան մը յանգելու համար։

Միւս կողմէ, երբ կ'անդրադառնաս, — վերջապէս կ'անդրադառնա՛ս — թէ քուկին որոտացած պատգամներդ ևս ցած ձայնով երգե՛ր էի արդէն Կարապետ էֆ-ի «Ճանչոր դէմք»ին մէջ. դո՛ւն, սիրելի՛դ իմ Անգեղեայ, «բէն է բէ՝ խրիսէ»ի կերպարանք մը չառնելու համար մէ՛չ կ'ինչնա նորէն և սանկ խօսք մը կը ծածծիս.

—«Նախադասութիւնները իրարմէ զատելով կ'ուզէք դատը շահիլ»։

Պարտութեանդ փողն է ասիկա՝ զոր փչած ըլլալուդ կը սիրիմ, վասն զի ամէնուն աչքին վեհ ա՛ն ատեն պիտի երեւնայիր, երբ այլ փողը փչել չուզէիր։

Ցեսայ կ'արմենաս կը մեռա «Խութիւեանը Խութիւեանով լուծել»ու իմ եղանակիս վրայ ու կ'ուելցունես թէ «մարդ ինքզինքին նկատմամբ անկողմնակալ չի կրնար ըլլալ»։ Այո՛, բարեկամ, մարդը ես իրմո՛վ կը լուծեմ, անունը տակը պահկեցուցած և հանրութեան ճակատաբա՛ց ներկայացուցած գրուածքներո՛վը կը ճանչնամ ես մարդը և չատ ալ մեռ չեմ ականջ կախելու օտար ազդանշաններու, գիտնալով որ կարճ ճամբան մարդս իր լեզուէն բռնելն է։ Ինքզինքին համար անկողմնակալ չըլլալը կ'ընդունիմ թէ մարդկային տկարութիւններն է, բայց երբ այս խօսքը դուն «բացարձակ»ի կը յանգեցունես,—«Մարդ ինքզինքին համար անկողմնակալ չի՛ կրնար ըլլալ» կ'ըսես՝ չնորհքով մը կը տխրիմ, չէ՛ թէ յարգելի Խութիւեանը, հապա քեզի՛ խորհելով։

Մանաւանդ որ խնդիրը դաւանանքի մը վրայ է և քեզմէ զատ կարծեմ ամէն մարդ կը խոստովանի թէ, մարդ մը երբ իր դաւանութիւնները իր գրիչովը ու ստորագրութիւնովը հաստատէ, ուրիշներու ենթադրական քննչելու քին հարկ չի մնար այլեւս։ Խութիւեանի պարագան ալ այսպէս է, երբ մարդը ինք իր ստորագրութիւնովը կը խոստովանի թէ, «Այդ նորօրինակ իմն Գեռականութեան Դէմ ԿՏՑԱԻ նուէր «Մանիս», այսինքն Կ. Ս. Խութիւեան։» Ս. Անգեղեայութիւն չըլլար ալ եկել լեռներէն ձորերէն վկայութիւններ բերել՝ ա՛յսչափ բացայայտ ճշմարտութեան մը հակառակելու համար։ Շիտակը եթէ քու բոլոր բանասիրական ուսումնասիրութիւններդ այսպիսի հիմերով չարադասած են՝ մատ խածնել կ'ինայ մեզ։

Առնենք ուրիշ մէկ խօսքդ «Ես ըսե՞ր էի թէ քերականագէտ եմ կամ տիպար լեզուով կը գրեմ։ Ես այդ յաւակնութիւնը չունիմ»։ Խի՛սա բարի, —հոս Աւետարանականներուն այս բառնաձեւը գործածելով, —բայց խնդիրը գիտե՞ս ո՛ւր կը գիշերի, ատանկ ըլլալովդ կ'ելլաս վճիռներ արձակելու լեզուական խնդիրներու մէջ, կը յիշե՞ս խօսքդ Խութիւեան խնամեալ լեզուով մը բրած է ևն.։ Ուրիշին կարծիքներովը խօսող և բանաքաղ՝ երկու քնուս ո՛վ է եղեր, ըմբռնեցիք՞։ Երբ քերականութիւնը գիտնալու իսկ յաւակնութիւնը չունիս, ինչպէս կը ժամս ուրիշներուն լեզուն քննադատել և անոր աղէկ կամ գէշ ըլլալը հաստատելու։

Աւելին կայ, չե՞ս հանիր քաչած պատկերիս, քանի որ էի՛ր հոն... ինչ որ էիր։ ու կը չարունակես երեմկանդ. «Զեմ զարմանար ատոր անոր նկատմամբ ձեր նկատումներով յայտնած կարծիքներուն վրայ, որոնց մէկ ընտիր օրինակն ալ չաբաթ օրը տուեր էիր ձեր ձանչոր Դէմքերովը։» Ցանցանքը ի՞մն է եղբայր, երբ fosաfս սեսա՛ծը քաչեր բիկա, յարեց Մելինէ, եթէ ձեզի համար է որ կ'ուզեմ ընկերական կեանք կազմակերպել, քիչ մ'ալ մարդ ու ինձ համար է, քանի՞ տարիէ որ այսպէս քաչուած կեանք մը կը վարէինք, ու այս երջանկաբեր օրուան կը սպասէինք, հիմա պատրաստուեցէ՛ք, երեկոյթներ պիտի սարքենք, ընդունելութիւններ պիտի կատարենք, ուր պիտի չափուիք ձեր հասակակիցներուն հետ։

—Ապահովապէս անոնց պիտի չհաւասարինք, ըսաւ Սիրարփի չարաճճի երգիծանքով մը։

—Ինչո՞ւ, առարկեց Ցակոբիկ, զանոնք պիտի գերազանցենք ալ, բաւական է որ քոյրս հաճութիւն կուտայ ասպարէզ բանալու մեզի։

—Ո՞ր օրուընէ պիտի սկսի այդ երջանկաբեր թուականը, հարցուց Սարգիս երգիծանքով, ամէնէն առաջ ես կը սպասեմ այդ երեկոյթներուն, ուր սքանչելի լեզկինսքի մը պիտի պարեմ։

—Դուն ծաղրէ, յարեց վարժուհին, ամէն օր այդ լեզկինսքին կը գովես, օր մը ցոյց չես տար մեզի։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆԸ

ՔԱՍԻՄ 264

ԿՆՃՌՈՏ ՀԱՆԳՈՅՑ ՄԸ

ԶԷՊ

ՅԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐՐՈՐԴ ԵՒ ՎԵՐՋԻՆ ՄԱՍ

(Քսան տարի եսքը)

Բ.

Եւ հիմա որ Ցակոբիկ բժշկուած էր կատարեալապէս ու երկու ընտանիքներ իրենց գոհարանական ուխտադնացութիւնները կը կատարէին Կ. Պոլսոյ այլ և այլ եկեղեցիներուն շրջանն ընելով, Մելինէի սիրտը կ'եռեւեռիր ժամ առաջ գործի ձեռնարկելու համար։ Խորաղնին մայրը կը զգար որ երիտասարդին հիւանդութիւնը ալ աւելի ամրապնդած էր միութեան կապը Սիրարփիի ու Շարամովորդիի միջեւ, որոնք ամէն ժամանակէ աւելի հիմա կը զուարճանային։ Մելինէի համար գաղտնիք չէր նաև սա կէտը թէ, դժբախտ պառաւին ու անոր չբաւական ընտանիքին նկատմամբ Սիրարփիի ցոյց տուած գորովն ու գթասրտութիւնը՝ Ցակոբիկի վերակենդանութենէն զգացած ուրախութեանը արդիւնք էր։ Այսպէս ամէն օր տեղի ունեցած ամենաանչնչան պարագաներն իսկ զննութեան բովէ մը կ'անցընէր Օր. Շարամով և հեղհեղուկ կը համոզուէր թէ զաւակն ու եղբայրը անդիտակցաբար սիրահարած էին իրարու։

Զաւա՛կն ու եղբա՛յրը, ո՛հ սակէ աւելի մահացու հարուած չէր կրնար ըլլալ դժբախտ կնոջ համար որ հաղիւ ընտանեկան անպատուութենէն ազատած, հաղիւ Պետրոսի նախատինքը մոռցած՝ երբ կը պատրաստուէր մէկ հատիկ աղջկան վրայ խնդալով, երջանկանալու, հիմա ալ այնպիսի հարուածի մը կ'ենթարկուէր, որուն վրայ մտածելն անգամ կը սարսափեցնէր զինքը։

Զրի ողբերն ու կոծերը սակայն անօգուտ էին, պէտք էր կարգադրութիւն մը ընել քանի որ գուցէ դժբախտութեան առաջքը առնել կարելի ըլլար դեռ։

Քսան տարիէ ի վեր ու անկէ ալ դուրգուրային իրարու վրայ։ Մելինէի համար գաղտնիք չէր նաև սա կէտը թէ, դժբախտ պառաւին ու անոր չբաւական ընտանիքին նկատմամբ Սիրարփիի ցոյց տուած գորովն ու գթասրտութիւնը՝ Ցակոբիկի վերակենդանութենէն զգացած ուրախութեանը արդիւնք էր։ Այսպէս ամէն օր տեղի ունեցած ամենաանչնչան պարագաներն իսկ զննութեան բովէ մը կ'անցընէր Օր. Շարամով և հեղհեղուկ կը համոզուէր թէ զաւակն ու եղբայրը անգիտակցաբար սիրահարած էին իրարու։

Զաւա՛կն ու եղբա՛յրը, ո՛հ սակէ աւելի մահացու հարուած չէր կրնար ըլլալ դժբախտ կնոջ համար որ հաղիւ ընտանեկան անպատուութենէն ազատած, հաղիւ Պետրոսի նախատինքը մոռցած՝ երբ կը պատրաստուէր մէկ հատիկ աղջկան վրայ խնդալով, երջանկանալու, հիմա ալ այնպիսի հարուածի մը կ'ենթարկուէր, որուն վրայ մտածելն անգամ կը սարսափեցնէր զինքը։

Զրի ողբերն ու կոծերը սակայն անօգուտ էին, պէտք էր կարգադրութիւն մը ընել քանի որ գուցէ դժբախտութեան առաջքը առնել կարելի ըլլար դեռ։

Քսան տարիէ ի վեր ու անկէ ալ դեռ առաջ միչտ ընկերութիւններէ հեռու, քաչուած ինքնամիտի կեանք մը կը վարէին երկու ընտանիքները, ոչ իսկ Բարիզի ընկերութիւններուն մէջ կը մտնէին, ուր այնքան պատուաբեր հրաւէրներ կ'ուղղուէին իրենց՝ ամէն կողմէ։ Այս կեանքը իրենց հետ ապրած էին նաև Ցակոբիկ ու Սիրարփին ալ, որոնք միչտ քիթքիթի մեծնալով՝ առիթ չէին ունեցած իրենց չորս կողմը դիտելու։ Մելինէ կը խորհէր վերջ տալ ապրելու այս կերպին, երիտասարդն ու օրիորդը ընկերութիւններու մէջ մղել, ընդարձակ ասպարէզ բանալ իրենց առջեւ, ու առիթներ ստեղծել որ յարաբերութեան մէջ մտնեն հարիւրաւոր աղջիկներու ու երիտասարդներու հետ։

Այս միջոցը չատ բանաւոր կը գտնէր Մելինէ, երկու դեռահասները իրարմէ բաժնելու համար, վստահ էր թէ երբ անոնք երկսեռ թիկնածուներէ պաշարուէին, տարբեր չարժուձեւեր, տարբեր հրապոյրներ ու պէրանքներ պիտի տեսնէին իրենց չուրջ, որոնցմէ պիտի գրաւուէին ու իրենց սիրտը նուիրէին արժանաւոր թեկնածուի մը։ Նոյն իսկ եթէ երկուքը մէկէն չհրապուրուէին, անպատճառ անոնցմէ մէկը քիթէն պիտի բռնուէր և ասիկա բաւական էր երկրորդն ալ համոզելու համար։

Արդէն հաղարաւորներ հոգի կուտային Սիրարփիի ու Ցակոբիկի վրայ զանոնք իրենց զաւկներուն հետ ամուսնացնելու համար և Շարամովներու փորձուած ու հուչակուած անմատչելիութենէն յուսահատելով էր որ հեռացած էին անոնց շրջանակէն. հետեւաբար ո և է դժուարութիւն չկար այս ձեռնարկին մէջեւ։ Երբ Ցակոբիկ կատարեալապէս բժշկուեցաւ, իրիկուն մը սեղանին վրայ՝ ուր Շարամովներն ու Սեփոնենք մէկ տեղ կը ճաչէին, Մելինէ սկզբնաւորութիւն մը ընելու դիտումով.

—Հիմա մեր կրօնական պարտականութիւնները կատարեցինք, ըսաւ, եղբօր բժշկուելուն առթիւ, կարծեմ ժամանակը եկած է որ քիչ մըն ալ աշխարհիկ պարտականութիւններու հետամուտ ըլլանք։

Երկու ընտանիքին անդամներն ալ իրենց ճաչերը ընդհատած՝ ծայր ատիճան հետաքրքրութեամբ մտիկ կ'ընէին Մելինէի, չկրնալով նշանակութիւն տալ անոր այս անակնկալ յառաջաբանին։

Օրիորդ Շարամով չարունակելով իր խօսքը,

—Մինչեւ հիմա ընկերութիւններէ հեռու, քաչուած կեանք մը կը վարէինք, ըսաւ, թէ՛ տիկինին և թէ իմ այս ընթացքս չատ արդարացի էր, քանի որ ընկերութիւններու մէջ յաճախելու առաջին պայմանը խավարիկ մը ունենալն է և մենք զրկուած էինք այդ առաւելութենէն, մանաւանդ որ սիրտ ալ չունէինք աշխարհի վրայ նայելու. բայց հիմա որ Աստուած մեզի պարգևեց խավարիկներու և մատմազիներու ընտրերները, հիմա որ ունինք Ցակոբիկը Սիրարփին ու Եւգինէն ու Սեփոն էֆ-ի մանչ զաւակները. որոնք թէեւ այսօր դուրսը կը գտնուին բայց օր մը մեր քով պիտի վերադառնան հարկաւ, այսչափ երիտասարդները ինչո՞ւ կաչանդնինք մեր տանը չորս պատերուն մէջ, ինչո՞ւ քաչուած ապրինք։

Մելինէի այս առաջարկին առթիւ ժպիտ մը գծուեցաւ երկու աղջիկներուն ու Ցակոբիկի դէմքին վրայ, որոնք սկսան զուարթօրէն ճառագայթել, երիտասարդը մանաւանդ որ պաչտելու ատիճան կը սիրէր քոյրը ու անոր ամէն պահանջումներուն կը հպատակէր,

—Իմ և Սիրարփիին ու Եւգինէի կողմէ չնորհակալիք կը յայտնեմ, սիրելի քոյրս, ըսաւ. ձեր այսչափ չնորհալի կարգադրութեանը առթիւ, որ գլխաւորաբար մեզի համար խորհած էք։

—Չնորհակալ եմ, սիրելի Ցակոբիկս, յարեց Մելինէ, եթէ ձեզի համար է որ կ'ուզեմ ընկերական կեանք կազմակերպել, քիչ մ'ալ մարդ ու ինձ համար է, քանի՞ տարիէ որ այսպէս քաչուած կեանք մը կը վարէինք, ու այս երջանկաբեր օրուան կը սպասէինք, հիմա պատրաստուեցէ՛ք, երեկոյթներ պիտի սարքենք, ընդունելութիւններ պիտի կատարենք, ուր պիտի չափուիք ձեր հասակակիցներուն հետ։

—Ապահովապէս անոնց պիտի չհաւասարինք, ըսաւ Սիրարփի չարաճճի երգիծանքով մը։

—Ինչո՞ւ, առարկեց Ցակոբիկ, զանոնք պիտի գերազանցենք ալ, բաւական է որ քոյրս հաճութիւն կուտայ ասպարէզ բանալու մեզի։

—Ո՞ր օրուընէ պիտի սկսի այդ երջանկաբեր թուականը, հարցուց Սարգիս երգիծանքով, ամէնէն առաջ ես

էր, և ո՛չ թէ լսածը։ Մնաց որ գոլվնտի պահուն անկողմնակալ չեմ քեզի համար, իսկ կարդը հակառակ պարզապէս երբոր գայ՝ կը կախես երեսներդ։ Արդեօք դուն ներքո՞ղն ալ նախատնը կը թարգմանես։ Շարաթ օրուան պատկերիդ վրայ նայուածք մը ալ ձգէ, ի՛մ այքովս նայէ մէյմը ալ, ու պիտի համոզուիս ըսածիս։ Դուն որ մինչեւ հիմայ մեծխօսկի չունկնրով ուրիշները քննադատելու վարժուած ես, վարժուէ՛ նաև չի նեղսրտիլ քննադատուելու ժամանակ։ Կը փափաքէի որ միտքիդ մէկ խորը արձանագրէիր այս յորդորս. կը չահիս՝ չե՛ս տուժեր։

Դալով լրագրի սա հարցականիդ, «Եթէ ուղղամիտ մարդ էք, ինչո՞ւ իմ գրածիս մէջ աւելորդ ներմուծումներ կ'ընէք», աւելորդ չի խօսինք, ներմուծումներ ընող չի կար. մէկ «գրականութիւն» լսա մը խմբագրութիւնը իր կողմէ դրեր էր անա՛նկ բանաւոր պատճառով մը զոր դուն հիմայ «զրուցեցամբ իմանալ»ու ես, լրագրական կեանքին քիչ շատ չփուած ըլլալուդ։ Կարդը ինծի եկաւ հիմայ երեսով սկսելու։ Եթէ դուն սանկ փղուն բարբանքով անհատի մը ուղղամտութեանը վրայ գաղափար կը կազմես, առիթ տուած կ'ըլլաս որ նկարագիրիդ ծածկանո՛ւնն ալ նոյնը մնայ, Անգեղեայ։

Բայց կարելո՞ր մոռցաք։ Կը յիշե՞ս երկիրուան պատասխանիդ սա տողը.

—«Եթէ բան մը պիտի ըսէք, հրապարակ եկէք։»

... Կայնէ հանուիր։ Բմբշամարտութեան ելեր ենք ի՛նչ։ Այնուհետև, մամլոյ ոլորտը կը խաղայինք կոր մենք մինչեւ հիմայ։ Հրապարակը հրապարակ է միշտ, սիրելիդ իմ Անգեղեայ, գրական դիւր դաշտագործն մը, ուր սառոյց կը տեսնայ եղեր քու ակնոցդ։ Ինծի՞ ինչ։ Դուն տակաւին «եկէք»ի կը հրաւիրես դիս հո՛ն որ իմ կայքս է մշանչենի։ հոգէկ պիտի սիրեմ նայիլ քու դեգերումներուդ ու սայթաքումներուդ։ (Լապցիներուս վրայ ամուր, վասն զի տակէն կալօշե՛ըս ունիմ), և չի դադրի՛մ պիտի զբեղ՝ իր չուքին հետ կռուող մարդուն նմանցունելէ, որչափ ատեն որ իրաւը ուրանաս և չդոյին հետ կղուռտիս։

Կը պահանջես որ կակուղ լեզու մը գործածեմ հետդ խօսած ատենս։ Եղբա՛յր պատուական, բանակռիւի մէջ «մահալէպի» չեն հրամցուներ իրարու, սառ բամպակը հանէ՛ ականջէդ, ո՛չ ալ շաքար, այլ... շաքարի եղէգ։

Ակէտ դառ, «քու առաջին թերութիւնդ՝ զրական մեծ մարդերու նկատմամբ ունեցած յաւակնութիւնդ է» երբ ըսեմ քեզի, ճշմարտութիւն մը ասմի՛լ գիտցիր նախ, յետոյ առաջին ածականն ալ սրվէ՛ թարգմանել գլխաւոր, եթէ չես ուզեր որ սուտ խնդալերդ փորդ հիանա։ Անոնք որ խրատի մը լուծը չեն տանիր, ոչ ալ մեկնութեան մը ստուգութիւնը, անիմաստ յանկերգ մը ունին բերանին՝ զոր գործածութիւնը չատոնց օթեկցուց,

— «Հնարամի՛տ ձեռնածութիւն»։

Ողջո՛ւնք՝ բաներդ։

Իսկ թէ ինչ են իմ ՃԱՆՉԻՈՐ ԴԻՄԲԵՐս, ուրուագիծ-պատկերանութեան այդ Սեռը անծանո՛թ պիտի մնայ քու չպարարի խողանակիդ՝ զոր բուն մականունիդ տառաձեւերդ թակոցկին մէջ թաթխած ունիս յաւիտեան։

Ա՛սչափ։

ԹԷՈՊԻՒՍ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՃԱՐՈՆԻ ՊԱՀԱՆՋՈՒՄՆԵՐԸ. — ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՐԻՆ ԴԻՄԱՒՈՐ ՄԱՍԵՐԸ. —Վիեննայի Այկեմայնէ Զայրունկ լրագիրը կը յայտարարէ թէ ի վիճակի է հրատարակելու ճարտնական կառավարութեան Մանուցագրին բովանդակութիւնը, գոնէ գլխաւոր կէտերուն վրայ, որոնց վերջերս պատասխանեց Ռուսիա։ Ահա այդ գլխաւոր կէտերը.—

«Բ. Բոբէպի գալով, Ճարոն չի կրնար հանդուրժել որ այդ Թերակղզին, կամ նոյն իսկ անոր մէկ մասը, ունէ օտար Տէրութեան մը ձեռքը իյնայ. ո՛ւր մնաց Ռուսիոյ. ասոր պատճառը այն է որ Ճարոնի ապահովութիւնը և ուրիշ քաղաքական նկատումներ անհրաժեշտ կ'ընեն Ճարոնի գերակշռութիւնը Բոբէպի մէջ, և բաց ասոր, նոյն Թերակղզիին մէջ առաւելակշիռ են Ճարոնի ճարտարարուեստական և առևտրական շահերը։

«Բ. Մանչուրիոյ գալով, Ճարոն չի կրնար հանդուրժել որ անիկա մնայուն կերպով Ռուսերուն գրաւման ներքեւ մնայ, հետևեալ երեք պայմաններով.— (1) Որովհետև Մանչուրիական խնդիրը չատ մօտէն յարաբերութիւն ունի Բոբէպական խնդրոյն հետ, և որովհետեւ Ճարոն պէտք է պաշտպանէ իր օրինաւոր և կենսական շահերը Բոբէպի մէջ. (2) Որովհետեւ հարկ անհրաժեշտ է արգիլել դէպի Ճարոն արշաւանքի մը ըսպառնացեալ հաւանականութիւնը, որ անտարակոյս կրնայ առաջ բերել Ռուսերուն կողմէ Մանչուրիոյ գրաւումը. (3) Որովհետև Ճարոն իրաւունքներուն Մանչուրիոյ մէջ, պայմանագրութիւններով ճանչցուած, և շահեր զորոնք միտքը դրած է պաշտպանել։ Մանչուրիոյ աշխարհագրական դիրքը, Բէյճիլիի ծովածոցին, Բեքինի և Թիէնձինի վերաբերութեամբ, պէտք է նաև ի նկատ առնուի։

«Դ. Հարկ է որ «Բաց Դուռ»ին սկզբունքները և վաճառականութեան մէջ հաւասար առևտրի թիւնները պահպանուին, և այդ սկզբունքները կը վտանգուին եթէ Մանչուրիա յանձնուի ռուսական ձեռքերու։

«Դ. Բոլոր Տէրութիւններէն ամէնէն աւելի Ճարոնի շահը կը պահանջէ որ Զինական Կայսրութեան անկախութիւնը անընդհատելի մնայ։

«Ե. Ճարոնի ազդեցութիւնը մեծապէս պիտի վնասուի Զինացիներուն աչքին, եթէ Ճարոն թոյլ որ Ռուսիա ուղղակի պէս գործէ, հակառակ այն պարտաւորութիւններուն զորոնք ըստանձնած է Ճարոն հանդէպ Զինաստանի։»

Ալիեմայնէ Զայրունկի կարծիքով, որ իր տեղեկութիւնները կը քաղէ հաւանաբար կա՛մ Աւստրիոյ արտաքին գործոց Պաշտօնարանէն և կամ Վիեննայի ճարտնական դեսպանատունէն, Ճարոնի պահանջումները ա՛նպիսի նըկարագիր մը ունին որ եթէ Ռուսիա ամբողջովին ընդունի զանոնք, լքած կ'ըլլայ իր առաւելակիռ կացութիւնը Ծ. Արեւելեան Ասիոյ մէջ։ Այս պահանջումներուն Ռուսիոյ կողմէ սրուած պատասխանը դաղտնի կը պահուի Թոքիոյի մէջ։

*** Բեթերսպուրգէ առնուած լուրերուն նայելով Ռուսիոյ Պատասխանը միմիայն Բորէական խնդրոյն կը վերաբերի, և բնաւ չի դպչիր Մանչուրիոյ։ Ռուսիա կը յայտարարէ թէ չի կրնար լքանել իր պահանջումները՝ իր զորքերուն համար ազատ անցք մը ունենալու Հիւսիսային Բորէայի մէջէն, որովհետև յոյժ կարևոր է իրեն երկրորդ ճամբայ մը ունենալը Բորթ Արթիւրի համար, և ուղղակի հաղորդակցութիւնն այդ նաւահանգստին և Վլատիվոսթոքի միջև։ Ռուսիա կը յայտարարէ նաև թէ չի կրնար զանց ընել իր ածխային կայաններուն իրաւունքը Բորէական ծովեզերքին վրայ։ Իսկ իբրև զիջողութիւն, Ռուսիա կը հաւանի Ճարոնի թողուլ ամբողջ Հարաւային Բորէան առանց վերապահումի։

*** Զարը հակառակ է պատերազմին, բաւական է որ խնդիրը կարգադրուի պատուով և Ռուսիոյ ազդեցութեան անվնաս եղանակաւ։

*** Մինչ այս մինչ այն, անգլիական կառավարութիւնը միշտ չափաւորութեան կը յորդորէ Ճարոնը, և Ֆրանսայի արտաքին գործոց նախարարը իր կողմէ ազդեցութիւններ կը բանեցնէ Ռուսիոյ մօտ ի նպաստ խաղաղութեան։ Բարիզի ռուս դեսպանը կը յայտարարէ թէ անկարելի է տարոյ տեղեկութիւններ տալ բանակցութեանց մասին, որովհետեւ քանի մը ամիս առաջ Ծ. Արեւելեան գործերը առնուեցան Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարին ձեռքէն, և ուղղակի Զարին կողմէ կը կարգադրուի ամէն բան։ Ծովակալ Ալեքսիէվ միայն կը հաղորդակցի Ծ. Արեւելքի բոլոր ռուս գործակալներուն հետ, ինչպէս նաև Ճարոնի, Զինաստանի և Բորէայի Վեհապետներուն հետ։ «Ամէն պարագայի մէջ, կը յայտարարէ դեսպանը, բանակցութիւններուն խոզման նախաձեռնարկը Ռուսիա պիտի չըլլայ։»

*** Ֆրանսայի արտաքին գործոց Պաշտօնարանը խաղաղասէր հաւատիքներ ընդուներ է թէ՛ Ռուսիոյ և թէ Ճարոնի կառավարութիւններէն, և անոնց անկեղծութեան վրայ չի տարակուիր։ Թան կ'ըսէ թէ Ճարոն դրամի և վարկի կը կարօտի պատերազմ ընելու համար։ Որովհետև Լոնտոն և Բարիզ խաղաղութեան կողմն են, և Միացեալ Նահանգներն ալ Խաղաղականի մէջ իրենց ամէնէն վանգաւոր ախոյեանին դրամական օգնութիւն ընելու վիճակին մէջ չըլլալով, պատերազմին ջիղը (դրամը) հայթայթելու խնդիրը դեռ կարգադրուած չէ։ Երկու Վեհապետները պատերազմէ խուսափելու փափաքով ըլլալով, Ճարոնի կողմէ մօտալուտ վերջնագրի մը զրոյցին պէտք չէ հաւատք ընծայել, կ'ըսէ Թան։

*** Մեծ Դուքս Ալեքսանդր Միխայլովիչ բոլորովին հակառակ է պատերազմին՝ ռուսական Նաւատորմին անպատրաստութեան պատճառաւ։ Արտաքին գործոց նախարար Կոմս Լամտորֆ ևս բանակցութիւններուն խաղաղիկ արդիւնքին վրայ վստահ է, բայց իր խորհրդականը Մ. Պէզոպրազով պատերազմ ընելուն կողմն է։

*** Նիւ Եորքի մէջ ճարտնական ներկայացուցիչներ խորհրդակցութիւններ կը կատարեն ամերիկեան սեղանաւորներու հետ փոխառութեան մը համար։ Սեղանաւորները կը պատասխանեն թէ Ճարոնի ներքին դրամական դժուարութիւնները արգելք են արտաքին նոր փոխառութեան մը։ Ռուսիա ևս չի յաջողիր փոխառութիւն ապահովել Նիւ Եորքի մէջ, և հիմա բանակցութիւնները պիտի փոխադրէ Եւրոպա։

*** Մեծն Բրիտանիա այս միջոցիս առիթի մը կը սպասէ Փոխարքայութիւն մը հաստատելու Եանկիզէի Հովիտին մէջ, իբրև փոխարինութիւն ռուսական Փոխարքայութեան հիւսիսային Զինաստանի մէջ։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ ՃԱՌԸ.— ՀԱՐԻՒՐԱՄԵԱԿ ՀԱՆՈՎՐԻ ՄԷՋ.—Վիլհէլմ կայսր, որ ներկայ էր Հանովրէական հիւսուսային զօրագունդերուն հարիւրամեակի հանդէսին, չատ զուարթ էր և առողջ, և խօսեցաւ բարձր և յստակ ձայնով։ Ճաշի ժամանակ իրեն մօտ գտնուող սպաներուն հետ ոգեւորութեամբ կը խօսէր, և բաժակ պարպեց բոլոր հրամատար սպաներուն հետ։ Կայսեր աջ կողմը նստած էր Մարշէյալ Վալտերզէ, և գլխաւոր՝ Բրունսիոյ Ալպրէխտ իշխանը։ Ներկայ էին պատերազմական նախարարը և Բրունսիոյ բոլոր զինուորական գլխաւոր իշխանութիւնք։ Հարիւրամեակը կատարուեցաւ երեք Հանովէրական զօրագունդերուն։ 1899 Յունվ. 2ին Կայսրը հրամայած էր որ այդ զօրագունդերը պահպանեն հին Հանովէրական զօրագունդերուն աւանդական սովորութիւնները։ Հանովէրական վերջին բանակը կազմած էր ժորժ Դ. թագաւոր Հանովէրի, այդ բանակը Պոնարդրի անձնատուր եղաւ 1803ին։ Վաթէրլոյի ճակատամարտին մէջ Հանովրի զինուորները ամէնէն տաք տեղերը կը կռուէին։ Երբ Ֆրանսերէնները պատերազմը ծաղեցաւ 1870ին, Հին Բրունսիայէն եկող բոլոր զինուորները անկարողութեան դատապարտուեցան և Հանովէրցիները անոնց տեղը բռնեցին։

1870 Օգոստ. 14ին Բէլօմոնտէյի ճակատամարտին մէջ նշանաւոր հանդիսացան, ասոնք էին նաև որ Պաղէնի Բանակը փակեցին Մէցի մէջ, և Ֆրանսացիք այսպէս չկրցան նահանջել Վէրտէնի վրայ։ Կրավէոթի ճակատամարտը, որու միջոցին Հանովէրեան Հրացանակիրները դիմացան և բռնեցին Մանս հովիտը, և ապա յարձակեցան բուռն ուժով Բեն տիւ Ժուրին ու քարաբովերուն վրայ, Մէցի պաշարման դժուարին օրերը, ձիւնի և սառի մէջէն Պազասոնի վրայ քալելը, Տուպիի և Ժիւռայի միջեւ սառնադաշտերուն վրայ մղուած ճակատամարտները անմոռանալի օրեր են Հրացանակիր Զօրագունդին համար։ Սաարպրիւքէնի և Վէօրթի ճակատամարտներէն վերջ Հանովէրի Նիզակաւորներն էին որ Ֆրանսական Բանակին հետքը չկորսնցնելու դժուարին գործը ստանձնեցին։ Օգոստ. 16, Վիոնվիլի օրը, միտքի ամենամեծ օրն էր Հանովէրի այդ զօրագունդին համար։ Վերջին քաջագործութիւնին եղաւ զինուորական հետազոտութիւն մը Լը Մանի և Ալանսոնի վրայ, և փայլուն կերպով ի գլուխ հանեցին զայն։ Կէս օրին կայսրը ընդունեց զօրագունդերը և Հանովրի հին Բանակին քանի մը հազար հինաւուրց զօրականները։ Ամենդգմա ոգեւորութիւն կը տիրէր ամէն կողմ։

*** Վիլհէլմ կայսրը հետեւեալ ճառը արտասանեց.—

«Սրտագին չնորհակալութեամբ կը բարձրացնեմ գաւաթս (և կը յուսամ թէ ամէնքդ ալ իմ օրինակիս պիտի հետեւիք) անցեալին յիշատակներուն, Հանովէրական զօրագունդերուն կեանքին, ի յիշատակ իր անզուգական քաջարութիւններուն, որոնք Պլիւխերի և Բրունսիացիներու հետ Անգլիական Բանակը փրկեցին փճացումէ Վաթէրլոյի մէջ, 1866ի յիշատակներուն, երբ Հանովէրական պատիւն ազնուական, քաջամարտիկ, և անհուսկ և անարատ վանանը բարձր և պայծառ հանդիսացաւ. 1870ի յիշատակներուն, Պոմ Լա Ռօլանտի դիւցազնին, որ, աւաղ, ոչ եւս մեր մէջ է. ներկային, որ հոս հաւաքուած է, և զոր հոս ի սրտէ կ'ողջունեմ, և ապագային՝ որ պատուոյ խօսք կուտայ յանձին երեք զօրագունդներուն, և որ կը յուսամ թէ անցեալին չափ փայլուն, պայծառ, մաքուր, և գեղեցիկ պիտի ըլլայ։ Ահա այս գործին կը նուիրեմ զօրագունդերը։ Կեցցէ՛, կեցցէ՛, կեցցէ՛։»

Կայսրը խօսեցաւ շատ բարձր և որոշ։ Երբ Ն. Վեհափառութիւն սրահէն մեկնեցաւ, ծափերու որոտընդոստ փոթորիկ մը պայթեցաւ, կրկին և կրկին։

*** Երեկոյեան Աբքայական Թատրոնին մէջ շքեղ ներկայացում մը տրուեցաւ։ Կայսրը ընդունուեցաւ փոդիումներու և չեփորներու հնչմամբ, մինչ ներկայքը կը ծափէին որոտագին։ Ներկայացուած թատերախաղն էր Վաթերլո—Զինուորական Տեսարաններ հարիւր տարիներէ, յատկապէս Հարիւրամեկի Հանդէսին համար գրուած Պառոն Ֆոն Օմբթէսայէ։

*** Կայսրը այս առթիւ յոբելեանական Շքադրամ մը կոխել տուած է։ Շքադրամը շինուած է գերի առնուած թնդանօթներուն արոյրէն, մէկ կողմը կը կրէ Վաթէրլօ կոթողին պատկերը, և միւս կողմը տարեդարձին թուականը։

ՎԱՏԻԿԱՆԻ ԴԱՆՁԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ.—Անցեալ օր Պապին կողմէ ընդունուած քանի մը անձնաւորութիւններ չնորհաւորեցին զինք այն անակնկալ կատկին համար զոր կարտեալ Կօթթի յանձնած էր իրեն յանուն հանդուցեալ Պապին, ինչպէս գրեցինք։ Պապը խնդաց, ըսելով թէ կը փափաքէր որ պատմութիւնը ճիշդ ըլլար, մինչդեռ իրողութիւնը ա՛յն է թէ ճիշդ հակառակը պատահած է։ Պաշտօնապէս կը հերքուի այն լուրը թէ Պապին յանձնուած ըլլան ենթագրուած միլիոնները, ինչպէս նաեւ Էֆոն ժԳ.ի մասնաւոր սենեակին մէջ գտնուած գանձը։ Լէոն Պապին մահուան ժամանակ Վատիկանի ժառանգութիւնը վեր ի վերոյ հաշուով 1 միլիոն 680,000 անգլ. ոսկի էր, մէկ մասը պարապուրդ, մէկ մասն ալ հնչուն դրամ Բրօքանատայի դրամարկղին մէջ։ Կարտինալ Կօթթի այս գումարը յանձնեց Պապին, իր ընտրութենէն անմիջապէս վերջ։ Վատիկանի տարեկան ծախքերը այդ ժառանգութեան բերած տոկոսներէն շատ աւելի են, և Պապը այսպէս կաթոլիկներուն նուէրներէն կախում ունի։ Իրաւ է որ հանգուցեալ Պապին մահէն վերջ 32,000 անգլ. ոսկի գտնուեցաւ իր մասնաւոր յարկաբաժնին մէջ, բայց այս գումարը պատահական ծախքերու համար պահուած է։

ԲԱՆԱՏԱԳԻ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ.—Բանատագի կառավարութիւնը կը մտածէ իր երկրին մաս կազմել Նիւֆաունտլէնտը և Կրնլէնտը, և այս կերպով իր սահմանները ճշդել մինչեւ Խաղաղականի ծովեզերքը։ Ի մօտոյ պաշտօնական յայտարարութիւն մը կը սպասուի։ 1895ին Նիւ Ֆաունտլէնտ Բանատայի դիմից, բայց այն ատեն խնդիրը նկատողութեան չառնուեցաւ։ Բանատայի ծովեզերեայ մեծ մասը Նիւֆաունտլէնտի հետքը կը գտնուի, որովհետեւ Լապրատորի ծովեզերքին երկայն մէկ մասը Նիւֆաունտլէնտի կը վերաբերի։ Անգլիական կառավարութիւնը կը փափաքի որ միացումը տեղի ունենայ, որովհետեւ օգտակար է Գետառեան միութեան։ Դալով Կրնլէնտի, Բանատա Դանիայէն պիտի գնէ զայն, և բանակցութիւնք տեղի պիտի ունենան անգլ. կառավարութեան կողմէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԻՏԱԼԻԱ ՍՕՄԱԼԻԼԷՆՏԻ ՄԷՋ.—Իտալական յանձնաժ մը Սոմալիլէնտի ծովեզերքը մեկնեցաւ։ Բնիկները իտալական իշխանութեան չեն համակերպիր։ Արդէն հոն կը գտնուի իտալական ուրիշ մարտնաւ մը, որուն մէջ գերի կը պահուի ցեղապետին եղբայրը։ Սոմալիլէնտի մասին անգլիական համաձայնութիւն մը կայ։ Համիմատ հրահանգներ ղրկուած են իտալացի և անգլիացի հրամատարներուն։ Բրիտանացի և իտալացի սպաներ յարաբերութեան մէջ են ծովեզերքին մօտ իրենց նաւերուն մէջ։ Երկու Տէրութեանց մարտանաւերը միեւնոյն ժամանակ կը շրջին եզերքները։

ՎԻՐԻՈՎի անուամբ Հաստատութիւն մը հիմնուեցաւ Պերլինի մէջ 300,000 մարք դրամագլխով, որուն տոկոսը պիտի յատկանայ գիտական խուզարկութիւններու, ճանաչանդ մարդասիրութեան և ազգագրութեան յառաջացման։

ԲՕԼ ԷՐՎԻԷՕԻ ՆՈՐ ԹԱՏԵՐԱԽԱՂԸ

Մ. Բօլ Էրվիէօ ներկայ Ֆրանսացի թատերագիրներուն մէջ ա՛յնքան մեծ տեղ կը գրաւէ որ իր գրչէն նոր թատերախաղ մը կարեւոր դէպք մը կը նկատուի Բարիզի գրական աշխարհին մէջ։ Թատերախաղը որ կը կոչուի Լաբիւրինթոս, ներկայացուեցաւ Բոմէտի Ֆրանսէզի մէջ խուռն բազմութեան առջեւ։ Ներկայ էին հանրային կրթութեան նախարար Մ. Շօմիէ, Մ. Սպէլէման, Տիկին Սառա Պէրնառ, և գրական ու թատերական աշխարհին բոլոր ջոջերը։ Հեղինակին նպաստակն է ցոյց տալ թէ ամուսնալուծումը որպիսի Լարիրինթոս մը կը ստեղծէ։ «Զոր Աստուած զուգեաց մարդ մի՝ մեկնեսցէ»ն սկզբունքն է Տիկին Վիլառ-Տիւվալի, որ երբ վարագոյրը կը բացուի, կը մերժէ իր հաւանութիւնը տալ աղջկան՝ Մառիանի երկրորդ ամուսնութեան կիսեօմ Լը Պրէօյլի հետ, միջահասակ, չաքաշ, համաձակ մարդ մը, որ իր կեանքին մեծագոյն մասը երկրախուզութեամբ անցուցած է։ Մառիան իր ամուսինէն բաժնուած է քանի մը տարի առաջ անոր յոռի ընթացքին պատճառաւ։ Մօրը կրօնական համոզումներն են աւելի ուրոյք Կիսեօմին հետ Մառիանի կրկին ամուսնութեան դէմ կուգան, նաեւ ընտանեկան բարեկամ մը խորհուրդ կուտայ Մառիանի նորէն չկարգուիլ ա՛յնպիսի մէկու մը հետ, որ կրնայ շարունակ դէմ առնել գալ իր առջի ամուսինին։ Տիկին Վիլառ-Տիւվալ սաստիկ կը հակառակի ամուսնալուծման, և երբ առաջին արարածը կը վերջանայ, Մառիան իր հոգը ալկոյութեամբ և հակառակ իր մօրը առարկութիւններուն, կ'որոշէ կրկին ամուսնանալ։

Երկրորդ արարածը երկրորդ ամուսնութենէն երկու տարի վերջ տեղի կ'ունենայ։ Առաջին էրիկէն ունեցած Մառիանի փոքրիկ մանչը հիմա 10 տարեկան է, և իր կնքահայրը տղուն միտքը լեցուցած է ճամբորդութիւններ ընելու և չարքաշ ըլլալու գաղափարներով, որոնք սակայն Մառիանի անարխորժ են։ Այս տղուն հայրը, որ ան ալ կրկին կարգուած է, բայց հիմա երկրորդ կինը մեռած է, շաբաթը մէկ անգամ արտօնուած է տեսնել զայն, և ինք ալ տեսնելով տղուն փոփոխութիւնը, դատարանի կը դիմէ խնդրելու համար որ տղուն խնամատութիւնը մօրը ձեռքէն առնուի։ Մառիանին առջի կնոջը՝ Տիկին տը Բօժի կը ջանայ հաշտարար կարգադրութիւն մը ընել, և կը յաջողի համոզել Մառիանը որ անգամ մը տեսնուի իր առջի էրիկին հետ։ Բաժանեալ զոյգին միջև տեսակցութիւնը առաջինն է այն շաբաթ մը տեսակցութիւններուն որոնք Բօլ Էռվիէօի թատերախաղին ամէնէն տրամախիզ մասը կը կազմեն։ Մառիան կը պարտաւորուի խոստովանիլ թէ տղուն դաստիարակութեան մասին թոյլ գտնուած է, և համամիտ կը գտնուի որ տղան իր ժամանակին մէկ մասը անցընէ հօրը և անոր ընտանիքին հետ։ Իր առջի կնոջայրին՝ Մ. տը Բօժիի սրտամիտ խօսքերը թէ ինչո՛ւ սանկ բաժանում ըլլար Մառիանի և իր զաւակին միջև, և թէ ինք մայր եղած է իր զաւակը ծնելուն պէս, մինչդեռ իր խեղճ զաւակը անա 10 տարիէն ետքը հայր կ'ըլլայ, այս բոլոր խօսքերը կը յուզեն Մառիանը, և կը սկսին անոր սրտին մէջ արծարծել իր առջի էրկան համար ունեցած սէրը։

Երրորդ տեսարանը տեղի կ'ունենայ Մ. տը Բօժիի բնակարանին մէջ, ուր կը գտնենք Մառիանը այն յարկին ներքեւ ուրկէց բաժնուած էր։ Հոն գացած է որովհետև իր զաւակը հիւանդացած էր հօրը մօտ գտնուած միջոցին։ Այս երեքալ՝ զալուն ատենները իր առջի էրկան սէրը աւելի կ'արծարծի Մառիանի մէջ, նոյն իսկ մտաւորական կարողութիւնները քիչ մը կը խանգարին, մանաւանդ երբ կ'իմանայ թէ այն միջոցներուն մեռեր է իր մտերիմ բարեկամուհի Տիկին տը Սէն Էրիքի զաւակը։ Երկու մայրերուն հանդիպումը սրտաճմլիկ տեսարան մը կը ներկայացնէ։ Մառիան մտքը դրեր է իր առջի էրկանը դառնալ առաջին նպաստաւոր առիթով մը, մանաւանդ որ իր առջի էրիկն ալ իրմէ նոր տեսակցութիւն մը խնդրած է, որուն դիտաւորութիւնը կը կասկածէ։ Ճամբայ ելնելէ առաջ կ'երթայ քանի մը ժամ կը հանգչի այն նընջասենեակին մէջ, ուր ծնած էր իր զաւակը։ իր առջի էրիկը կամաց մը հոն կը մտնէ։ Կը սկսի համոզել և փայփայել իր վաստակաբեկ կինը։ Մարիանի սրտին մէջ բոլորովին կը վառի իր զաւակն հօրը հին սէրը, և տեսակ մը խաթէդիէ բռնուած և առանց մտածելու ապագային վրայ, կը նետուի անոր բազուկներուն մէջ։

Վերջին երկու տեսարաններն ալ յոյժ հետաքրքրական են։ Չորրորդ տեսարանին մէջ Մառիան վերադարձած է իր ընտանիքին տունը ուր պատմած է ամէն բան։ Բանի մը վայրկեանէն իր առջի էրկան տունը պիտի երթայ։ կայարանին մէջ կը հանդիպի իր երկրորդ էրկան որուն փայփայանքներուն չպատասխաներ Մարիան։ Էրիկը կը կատղի։ Իր առաջին տպաւորութիւնը կ'ըլլայ յարձակիլ կնոջը վրայ, բայց յանկարծ միտքը կը փոխէ, և դուրս կ'ելնէ երգում ընելով որ երթայ իր սխալանքին հետ տեսնուի։ Մառիան կը պոռայ. «բռա՛ նեցէք»։

Վերջին տեսարանին մէջ Մառիանը կը գտնենք որ իր ամբողջ անձը նուիրած է իր փոքրիկ զաւակը խնամելու։ Իր որդուն տուած է. ա՛լ պիտի չը փոխուի, իր միակ նպատակն է հիմա իր զաւակը խնամել։ Կը հաւանի տեսնել իր երկրորդ ամուսինը, որուն կը յայտարարէ թէ կնութիւնը անցած է իր վրայէն և միմիայն մայրութիւնը կը մնայ։ Այս ապահովութեան վրայ երկրորդ էրիկը կը քաշուի, հաւատալով անոր խօսքին։

Ինչ կ'ըլլայ վերջաբանը։ Երկու ախոյեան էրիկները վերջապէս կ'որոշեն մենամարտիլ, և Մառիանի երկրորդ ամուսինը իր հակառակորդը կը քաշէ ապառաժի մը վրայէն իրեն դէպի վար, և երկուքն ալ կը մեռնին։

% 10 ՏՈԿՈՍՈՎ

1500 ՈՍԿԻԻ ՊԷՏՔ ԿԱՅ

Վստահելի երաշխաւորութեամբ 1300 ոսկիի պէտք կայ, առեւտրական գործի մը համար, տոկոս տարեկան % 10։ Դիմել Մանզումի։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԻՇԹԱ, Դեկտ. 23.—Երեսփ. Ժողովին մէջ, զինուորագրութեան օրէնքին վիճաբանութեան պահուն, Կոմս Թիցա ճառ մը արտասանելով, անցամ մը ևս դատապարտեց ընդդիմադիր կուսակցութեան խափանարար ընթացքը, եւ յայտարարեց թէ, խափանարարները կը վնասեն Հունգարիոյ տէրութեան ազդեցութեան, այնպիսի ատեն մը երբ առեւտրական նոր դաշնագիրը պիտի կնքուի։

ՀՌՈՄ.—Բարիզէ կը հեռագրուի թէ Ֆրանսայի և Իտալիոյ միջեւ իրաւաբրական պայմանագրի մը ստորագրումը մօտալուտ է։ Նման այն պայմանագրին որ արդէն գոյութիւն ունի Անգլիոյ և Ֆրանսայի միջեւ։

ՊՈՒԿԲԼԻՇ.—Երեսփ. Ժողովը դահանդիսի պատասխանող ուղերձին վիճաբանութիւնը չարունակեց։ Արտաքին գործոց Նախարար Մ. Պրաթիանօ երկար ճառ մը արտասանեց, ուր Ռումանիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ խօսելով յայտարարեց թէ Եւրոպայի վիճակին հանդէպ, ընդհ. կացութիւնը նպաստաւոր է ռումանական շահերուն։ Յետոյ Օսմ. կառավարութեան հետ յարաբերութեանց վրայ խօսելով ըսաւ թէ Ռումանիոյ քաղաքականութիւնը Օսմ. Կայսրութեան շահերուն համաձայն է։ Հելլէն կառավարութեան հետ յարաբերութիւններն ևս յիշելով, սա բառերով աւարտեց իր ճառը. «Կը բաղձանք սիրալիր յարաբերութիւններ ստեղծել մեր բոլոր դրացիներուն հետ, բայց այս յարաբերութիւնները այն ատեն միայն կ'ընդարձակուին եթէ մեր օրինաւոր շահերը յարգուին։ Ռումանական կառավարութեան քաղաքականութիւնը գտնցած է միշտ Ռումանիոյ շահերը համաձայնեցնել եւրոպական մեծ քաղաքականութեան բարձրագոյն շահերուն հետ։ Այժմ խաղաղութեան և իրաւունքի վիճակին պահպանման վրայ կը կեդրոնանան մեր բաղձանքները, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի բաղձանքները»։

ՊԵՐԼԻՆ.—Կառավարութիւնը գանձային տոմսեր հրապարակ հանեց, եւ մտացոյցի բացը գոցելու համար, սպասելով որ 250 միլիոն մարքի փոխառութիւնը հրապարակ հանուի առաջիկայ Մարտին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ՓՐԿՉԵԱՆ ՀՐԻԱՆԴԱՆՈՑ

ԳԱՂԱՆԴՁԷՔ

ՀԻԻԱՆԴԱՆՈՑԻ

ԱՂՔԱՏԻԿ ՄԱՆՈՒԿՆԵՐՈՒՆ

Կաղանդի առթիւ հաւաքուած պտուղի դրամ ի նպաստ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի աղքատիկ մանուկներու.

	Ղրուշ
Նախորդ ցանկէն	807
Պարոնայք և Օրիորդք՝	
Հմայեակ Ե. Կ. Աչճեան	10
Արաքսի » »	10
Համազասպ » »	10
Պահակ » »	10
Լեւոն Պասեան	5
Սիրանոյշ Պասեան	5
Սաթենիկ և Նուարդ Մալխասեան	5
Մարի Գ. Էնքսէրճեան	5
Արամ » »	5
Կարապետ »	5
Հայկ Ճիլաճեան	5
Նոյեմի Լ. Դաբամաճեան	5
Վրթանէս Լ. Դաբամաճեան	5
Ալիս Պիլէզիքճեան	5
Էլիզա »	5
Լրագրավաճառ Յակոբ պղպի ձեռքով՝	
Գրիգոր Ա. Գարիպեան 5, Աղաւնի Գարիպեան 5, Վահրամ Եէմէնիճեան 5, Վահէ Մրսեղեան 5, Արաքսի Մատաթեան 5, Դումար	25
Պատրիկ Գ. Ալեքսանքեան	5
Ատրնէ » »	5
Կարապետ Ս. Գալբաքեան կեսարիա	5
Յակոբ » » »	5
Հայկուհի Պաթալեան	5
Մարտիկ Մ. Մովսէսեան	5
Տիրան » »	5
Մարի » »	5
Փիլիպ » »	5
Ընդհ. Դումար	972

(Կնիք Հոգաբարձութեան)

(Շարունակելի)

1500 ՈՍԿԻԻ ՆՈՐ ԿՏԱԿ ՄԸ

Վիեննայինակ Տիկին Աղաւնի Գիրէստէճեանէն եւոքը, այս անգամ Սիսփան էֆ. Ճշմարտասիսեան մըն է որ Իզմիրէն 1500 ոսկի արժողութեամբ կարգ մը անչարժ կալուածներ կը նուիրէ Աղգին՝ ձեռամբ տեղին Օսմ. Դրամ

մատան գործակատար Տիրան էֆ. Հովհաննէս։

Ստեփան էֆ. Ճշմարտախօսեան, որ Իզմիրի մաքսատան արկղակալն է, գրականորէն ապացուցանել ուզելով իր բարեսրտութիւնը, իր ունեցած անչարժ կալուածները, պաշտօնական պէտք եղած փոխանցումներով և վաւերացմամբ, նուիրած է Ազգին, պայմանաւ որ իր և իր կնոջը կենդանութեանը ատեն, իրենք ստանան վարձքերը, ու մահուանէ ետք Ազգը՝ տէրը ըլլայ այդ կալուածներուն։

Իզմիրէն Գրիգոր էֆ. Պ. Գրիգորէանցեան, հաղորդելով մեզ այս լուրը, կ'ըսէ թէ օ'րքան զովելի է կտակարար էֆէնտիին բարեգործութիւնը, նոյնքան շնորհակալութեան արժանի է է նաև Հովհաննց էֆ.ն որ ամէն ջանք ի գործ դրաւ իրագործելու համար նը-իրատուին փափաքը և դիւրացուց պաշտօնական ձեւակերպութիւնները։

Մանգու�երկու կտակներու այս բարեգէպ լուրերուն արձագանգը ըլլալով, կը յուսայ թէ կարդ մը անդաւակ ու բարեկեցիկ ուրիշ ընտանիքներ ալ յաջորդաբար պիտի փափաքին իրենց կարողութեանը չափով նուէրներ ընելու, ցոյց տալու համար այսպէսով որքան իրենց բարեսրտութիւնը, նոյնքան ալ գործնական ոգին որ ամէնէն կարեւոր պէտքն է համայնքի մը մտաւորական ու բարոյական զարգացման։

Կտակի այս ձեւը տարակոյս չկայ թէ նպաստաւոր պարագայ մըն ալ է կտակարարներուն համար, որոնք իրենց ամբողջ կենդանութեանը միջոցին հանգիստ և ապահով պիտի ապրին, ու նիւթապէս չի պիտի նեղուին, գանձելով ամբողջ վարձքերը իրենց կալուածներուն, և կամ տոկոսը իրենց պատրաստ դրամին։ Ասուած տայ, ամէն մարդ երկար կեանք ունենայ. ասոնք ըսելով երբեք խնդրոյ նիւթ ընել չենք ուզեր անչուշտ կեանքի կարճութիւնը կամ երկարութիւնը. միայն սա կ'ուզենք ըսել թէ կտակի այս ձեւին մէջ, կտակարար մը ոչ է մտահոգութիւն չպիտի ունենայ իր ապրելու եղանակին մասին, իրողութիւն մը որ դժբաղդաբար նուիրագործուած դեր մը կ'առնէ երբեմն մեր Թաղ. Խորհրդարաններուն մէջէն։

Կարդ մը Թաղականներ, պարզապէս բան մը ըրած ըլլալու անէծով եւ միմիայն ցայտուն գործունէութիւն մը ցոյց տալու մարմաջով, կ'ինան ձեր կիներու ետեւէն որպէս զի իրենց մէկ կալուածը եկեղեցիին նուիրեն, խոստանալով ամսական չողջողուն գումարներ յատկացնել անոնց մինչև իրենց մահը։ Խեղճ կիները, չռայլուած խոստումներէն քաջալերուած, կ'ընդունին անոնց առաջարկը։ Սակայն ցաւալին այն է որ խնդիրը տարբեր գոյն մը կ'առնէ վերջը։ Մէկ երկու ամիս ամսականները կանոնաւոր կը վճարուին. բայց ամիսներ ետքը, ի զուր այդ խեղճ կիները կ'երթան կուգան Թաղ. Խորհրդարան։ Օր մը Խորհուրդը զանձապետը հոն չէ, օր մը պատրաստ դրամ չկայ, օր մը Խորհուրդը տրամադրութիւն չունի դրամ վճարելու, այնպէս որ այդ կիները զզուած կը յայտնեն վերջապէս, անոնց ձեռքը գերի մնացած ըլլալով։ Ա'լ անկէ ետքը կրնաք տիւակայել չարախօսութիւնները, բամբասանքները, որոնք ծայր պիտի տան չորս կողմէն։

Կը տեսնուի ուրեմն թէ կտակի վերոյիշեալ ձեւով առաջքը կ'առնուի կարգ մը անպատեհութեանց, որոնք կը վնասեն կտակներու գոյութեան։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ ՀԱՅՐը, ինչպէս յայտնի է Կիրակի օր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Գասրմ Բաչայի Ս. Ծկոր եկեղեցիին մէջ։ Այս առթիւ, ուրիշ տարիներու պէս մատաղ պիտի բաշխուի աղքատներուն։ Մատաղի համար եղած հանգանակութենէն 40—50 ոսկիի գումար մը գոյացած է։

—Վաղը նոյն եկեղեցիին մէջ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Թաղին պատուակալ Բարոնիչ Տ. Տիրայր Վրդ. Մարգարեան։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ բազմաստորագիր հանրագրութիւն մը ղրկուած է Երուսաղէմի Ամեն. Տ. Յարութիւն Ս. Պատրիարք Հօր, տեղւոյն Տ. Ներսէս վարդապետին դէմ, խնդրելով որ հեռացուի հոնկէ այդ չնորհունակ վարդապետը։ Հանրագրութիւնը կ'ըսէ թէ անտանելի եղած է քաղաքին մէջ ապնոր ներկայութիւնը, քանի որ ամէն մարդ կը գանգատի անոր քննադատելի արարքներէն ու դպրոցին նոր վարժապետին ու վարժուհիին մասին անոր ցոյց տուած հակակրութենէն և մղած պայքարէն։

ՊԷՐՈՒԹի ֆրանսական հիւանդանոցի բժշկապետ (chef de clinique) կարգուած է Տօքթ. Սիմոն էֆ. Ճըլտրլեան, նոյն բժշկական դպրոցին ուսուցչական մարմնոյն համահաճ հաւանութեամբ և որոշմամբ։ Այս նախանձելի դիրքին արդեւամբ արժանացած է Եբիտասարդ Տոքթորը՝ հազիւ ոտքը դրած իր ասպարէզին դուռը։ Արդէն իր ուսանողական կեանքի միջոցին, շատ փայլուն դիրք մը գրաւած էր ան դպրոցին մէջ իր յամառ աշխատութեամբն և բնաձիր ուշիմութեամբը և ամէն տարի անընդհատ արժանացած էր մրցանակներու։

ԲԱՐՈՁՆԵՐՈՒ մրցման յանձնաժողովը այսօր նիստ պիտի գումարէ Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանին մէջ, ուր նկատողութեան պիտի առնուին քննիչ յանձնաժողովին կողմէ մրցումի արժանի դատուած քարոզները։

Առաջին մրցանակը շնորհած են Տ. Տ. Մուշեղ և Բաբգէն Մ. Վրդ.ները, որոնք առաջին մրցանակի արժանացած են։ Թէև առաջին մրցանակը 500 ֆր. էր և ըստ օրինի պէտք էր որ մէկ հոգիի տրուէր, բայց երկուքն ալ միևնոյն ատիճանին վրայ ըլլալով 500 ֆրանքի մրցանակը երկու հաւասար մասերու բաժնուեցաւ։ Իսկ մնացեալ մրցանակները շնորհած են չորս եկեղեցականներ, որոնցմէ երեքը Պոլսեցի և միւսը Երուսաղէմի միաբաններէն են։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Պայրամի տօնին առթիւ շնորհաւորական գիր մը գրեց Շապին Գարահիսարի կառավարիչ Վսեմ. Մահմուտ Նէթիմ պէյի։

—Շնորհաւորական հեռագիր մը ղրկեց նաև նոյն օրը, առաջնորդ Տ. Սմբատ Մ. Վ. Սասատէթեան։

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐի Գաւառ. Ժողովոյ վախճանեալ և հրաժարեալ 8 անդամներուն ընտրութիւնը կատարուելով տեղեկագրուած է Պատրիարքարան, հաստատուելու համար։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ վարժարանին ուսուցիչներէն մէկը, անցեալ շաբթու Թաղ. Խորհրդոյ կողմէ դադրեցուցուած է իր պաշտօնէն առանց բանաւոր պատճառի։ Ցիշեալ ուսուցիչը այս անօրինութեան դէմ բողոքած է Ուսումն. Խորհրդին։

ԹՈՐԳԱՏի մէջ Նոյմ.29ին պատահած հրդեհի մը ատեն այրած են եկեղեցապատկան խան մը և ուրիշ մէկ քանի կալուածներ։ Վնասը կը հաշուուի մօտաւորապէս 1500 ոսկի։

ԹՕԲԳԱԲՈՒԻ Թաղ. Խորհուրդը զրով մը դիմում ըրած է Ս. Պատրիարք Հօր, որպէս զի պէտք եղած հրամանը ընէ Կէտիկ-Փաշայի Թաղ. Խորհուրդին՝ կտակէ մը իրենց եկեղեցիին ունեցած կտակարարմէնը վճարուելու համար։

ԵՐԷԿ Պատրիարքարանի մէջ տասնըհինգ նշանախօսութիւններ կատարուեցան։

ԿՐՕՆ. ԺՈՂՈՎԻՆ կողմէ գրուած էր Աղթամար որ Տ. Դանիէլ վրդ. Մատուռեանի տեղ ուրիշ եկեղեցական մը կարգուի։ Այս անգամ Տ. Դանիէլ վրդ.ի տեղ Աղթամարի կաթողիկոսական փոխանորդ կարգուած է Տ. Պետրոս վրդ. Գրիգորեան։

Տ. ՄԿՐՏԻՉ քհ. Զէյտանեան Սամսոն հասած է և իր պաշտօնին վերաբերեալ պաշտօնագիրը յանձնած է առաջնորդ Տ. Աշոտ եպսկ.ի. անկէ Մարզուան գացած է իր հիւանդ զաւակը յանձնելու համար զոքանչին, ուրկէ վերջ պիտի վերադառնայ Սամսոն իր պաշտօնին ձեռնարկելու։

ԻԶՄԻՐի մեր թղթակիցը հեռաւորը կը գրէ Դեկտ 9 թուով. — Երէկ գիշեր Քաղաք. Ժողովը նիստ գումարեց Առաջնորդարանին մէջ նախագահութեամբ Պատր. Փոխանորդ Տ. Դանիէլ Մ. վրդ.ի և ատենապետութեամբ Վահան էֆ. Պարտիզպանեանի. ներկայ էին Տեարք՝ Թումաս Թումաեան, Գէորգ Խորասանճիեան և Մանուկ Գալփաքճեան։ 1. Ժողովը Գաւառ. Ժողովոյ Նորոգ ընտրութիւնը յետաձգեց Ս. Ծննդեան տօնէն ետք։ 2. Նկատելով որ Նորընտիր Ուսումն. Խորհուրդը ամբողջովին հրաժարած էր, բացի երկու անդամներէն, որոնք են, Տեարք՝ Վահան Զ. Պալապանեան և Տօքթ. Վ. Ղազարոսեան, հարկ դատեց հրաժարականներուն տեղ ուրիշ յարմար անձինք ընտրել։ 3. Ժողովը նկատելով թեմական գործերուն չատութիւնը, որոշեց Յանձնախումբ մը կազմել և անոր յանձնել Պատրիարքարանէ եկած Ուսուցչաց Օգնութեան Մնուկի տեսրը, զոր լաւ մը պիտի քննէ և դիտողութիւններովը արդիւնքը պիտի իմացնէ Ազգ. Վարչութեան. ապա պիտի սկսի տեսրին գործադրութիւնը։ Ժողովը զբաղեցաւ նաև ուրիշ կարգ մը խնդիրներով։

ՈՒՐԱԽՈՒԹԵԱՄԲ կ'իմանանք թէ ծանօթ գրավաճառ Յովհան էֆ. Աշճեան 1000 ֆր. չհած է վիճակահանութենէ մը, և ուղղելով այս ուրախութեան մասնակից ընել նաև կարօտները, 40 ղրշ. ղրկած է հիւանդանոցի տղոց իբր պտղագին, ինչպէս կ'երեւայ մեր հրատարակած ցանկին մէջ, նոյնպէս 40 ղրշ. ղրկած է Ուսուցչաց Օգնութեան Մնուկին։

ԿԻՄԻՒՇՃԻՆԷԻՆ — Զարմիկ— կը գրէ մեզի թէ տեղացիներուն եկեղեցիին հանդէպ ցոյց տուած անտարբերութիւնը ծայր աստիճան հասած է։ Շատեր կիրակի և տօն օրեր սրճարաններու մէջ խաղամոլութեամբ կը զբաղին ու եկեղեցին թափուր կը մնայ։ Տեղւոյն քահանան ի զուր կը քարոզէ ետ կենալ այս անտարբերութենէն։ Ո՛չ մէկը մտիկ կ'ընէ քահանային խօսքերը որոնք եկեղեցիին չորս պատերուն մէջ կը մնան։ Թղթակիցը ցաւ կը յայտնէ նորէն որ տեղացիները ալքոլամոլութեան ախտէ ալ բռնուած են, որուն զոհուած են արդէն երկու երեք հոգի։

ԱԶԴ.— Յառաջիկայ Կիրակի օր, Ս. Յակոբայ տօնին առթիւ, Պատրիարքական Փոխանորդ Դիր. Տ. Գաբրիէլ Եպիսկ. ձեւափոխեան ըստ սովորութեան յատուկ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ Ս. Եկեղեցւոյս մէջ և հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարէ ի հանգիստ հոգւոյ բարեյիշատակ և առաքի ծնողաց երկոցունց հարազատաց Յովհաննէս և Միքայէլ Յակոբեան էֆ.ներու, զոր ի գիտութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան կը ծանուցանենք։

Ի Դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր	Ատենապետ
Գ. ՀԱՅՈՑԵԱՆ	Յ. ԶԻԼՃԵԱՆ

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Հանգուցեալ այրի Տիկին Տիրուհի Հիւրմիւզեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի մէկ (1) օսմ. ոսկի նուիրած են Հիւանդանոցիս Ապն. Տէր և Տիկին Մեսրոպ էֆ. Թէնէրճեան։ (Կնիք)

ՄԱՍԻՍ գրական շաբաթաթերթի վաղուան թիւին բովանդակութիւնն է.

«Մասիս»ի յառաջիկայ տարեշրջանը (Մամգրական Յայտարարութիւն)։ — Տխուր Թերեր. «Հովին Տրուակները». (Բանաստեղծութիւն) ԱՂԵՔՍ. ՓԱՆՈՍԵԱՆ։—Գիտական Աշխարհէն. «Ապաքինարանները». ԼԵՒՈՆ ԿԻՒՐԵՂԵԱՆ։ —Վառարանիս անկիւնէն. ՄԵՆԱՍԷՐ։ —Անգլ. Դրականութիւն. «Վարդն ու Սոխակը» (Հէյնեթ) ՕՍԿԱՐ ՈՒԱՇԼՏ. Թարգմ. Գ. Ա. ԲԱՐՈՒՆԱԿԵԱՆ։ — Փակէ՛... (Սիրերգ). ՎԱՐԴԳԻՍ։ — Աղջկան մը Օրագիրէն քաղուած. ՄԱՌի ՇՈՎՀԱՆՆԷՍԵԱՆ։ — Բաստաւլա Իվանովիչ (Վէպ) ԲԻՆՌ ԼՕՌԻ. Թարգմ. ՋԻՖԹԷ-ՍԱՐԱՖ։

ՆԵԱՆԱՊՕՍԱՐԹՔԻՆ

ՕՐ. ԳՐԻՍՏՈՒՆԷ Գ. ՏԷՕՐՄԻՒՃԵԱՆ

ԵՒ

ԿԱՐԱՊԵՏ ԷՖ. Պ. ՍԻՐԻՆԵԱՆ

ԽՕՍԵՑԵԱԼՔ

Կ. Պոլիս 7/20 Դեկտեմբեր 1903

ՄԵՐ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐը

Խնամակալութիւնս պարտք կը համարի հրապարակաւ իւր շնորհակալութիւնը յայտնել Այրի Տիկ. Աղաւնի Ս. Տօղրամաճեանի և զաւակներուն որոնք Ստեփան էֆ. Տօղրամաճեանի հոգւոյն համար 2 ոչխար մատաղ, և Նշան էֆ. Հանչեաեանի որ իր զաւկին ապաքինութեանը առթիւ 50 ղրշ. նուիրեցին։

Մնամք յարգանօք

Ի դիմաց ադխաս հիւանդաց խնամակալութեան

Ատենադպիր	Ատենապետ
Վ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ	Մ. ՊԼԶԱԶԵԱՆ

1903 դեկտեմբեր 10

Իւսկ. Սեւամիլ

ԼՈՅՍ շաբաթաթերթին վաղուան թիւը հրապարակ կ'ելլէ այսօր խիստ գեղեցիկ բովանդակութիւնով մը.

Կեանքը առանց Հաւատքի.— ԼՈՅՍԻ ԴՐԱՑԻՆ։ Հանգրուաններ.— ԹԷՈԴՈՒԿ։ Կեանքի պատկերներ (Դերեզմանի քար). — ԼԵՒՈՆ ՇԱԲԹԵԱՆ։ Երբ պիտի կարգունք.— ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՑԵԱՆ։ Փարիզէն փեսան.— ԼԻԼԱ։ Լուրերու տրցակ արձակ համարձակ.— ԱՄԲԱԿՈՒՄ ԴԻՈՍԿԵՏԻԱՆՈՍԵԱՆ։ Մօրը Վրէժը.— (Լոյսի Թերթէն) ՎԱՀԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ։

ԲՐԻԷՏԻ ՖՈՆՍԻԷ ԷՎԻԲՍԻԷՆ

229րդ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ

3 առ հարիւր պարզեւաւոր պարտաթուղթերու

15 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1903

73,510 թիւր 50,000 Ֆրանք ճանած է

Հետեւեալ 35 թիւերը շահած են 1000ական Ֆրանք.—

2237	104126	167427	280441	345386
5541	118262	201883	287787	356405
26143	123652	232274	291250	369131
46485	132990	272436	323390	393770
47431	136582	277918	344142	396240

Վճարումները կը կատարուին յունվար 1էն սկսեալ Գարիբէի մէջ Ընկերութեան կեդրոնատեղիէն. իսկ Կ. Պոլսոյ, Աղեքսանդրիայի և Իզմիրի մէջ Բրէտի Լիոնէի կողմէ։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

24 Դեկտեմբեր 1903

Ֆրանս. 3% 5% Français)	97 57
Ռէժի (Tab. Turcs)	382 —
Օսմ. Միացեալ (R. Nv. Uuif.)	89 80
Երկաթուղի (Lots Turcs)	135 —
Պանք Ոթթ. (Banque O!!)	599 —
Թրանսվալ (Transvaal)	108 —

ԹԷՎԱՃԻՀԱԹ

Մապէյնը Հիւմայունը Միւլիւքանէ Քիթապէթ Տարէսի մուգայիլէրինտէն իզզ. Նախի վէ Միշիր վէ Էօմէր Լութֆի պէյ էֆ.էր, Մապէյնը Հիւմայունը Միւլիւքանէ քիթապէթի խրատէթը փախրէտինէ թային պույրուլմուշլար տըր։

* * *

Տախիլիյէ մէքթուպի գալէմի խիւլէֆասընան իզզ. Համէտ Համտի պէյէ թէրֆիէն Միւթէմայիզ բիւթպէսի թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՐԷՍՄԻՅԵԷ

Իրան տէօվլէթի թարաֆընտան Տէրսաատէթտէ մուգիմ թիւճճարտան Սէլեան Արթին էֆէնտիյէ իթա օլունան տէօրտիւնճի բիւթպէտէն Շիր ու Խուրշիտ նրշանընան մումայիլէյի թարաֆընտան գապուլ վէ լէտէլիճապ թապլիգի խուսուսընա պիլիմիյիդան միւսաատէի Սէնիեէի հազրէթը Բաթիշահի էրգան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՀԱՄԱԶԳԵՍ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց որ բանակին սպաներուն համազգեստին գոյնէն տարբեր գոյն կերպասով մը չինուին զինուորական բժիշկներուն համազգեստները։

ԲԱՆԱԿԻՆ պէտք եղած կաթսաները և ըմպանակները պատրաստելու համար, Արզնիի հանքը 40-50000 քիլօկրամ պըղինձ պիտի հայթայթէ։

ԿԱՑՍ. ՇՆՈՐՀ.—Կայս. Իրատէով տեղակալութեան ատիճանով Կայս. Թիկնապահներու կարգը դասուեցաւ Համիտիյէ մանկանց հիւանդանոցին բժշկապետ Տօքթ. Իպրահիմ փաշայի որդի՝ Մէհմէտ Բէյմալ պէյ։

ՐՈՒՄԷԼԻի ՆԱՀԱՆԳՆԵՐՈՒՆ մէջ, չնորհիւ ձեռք առնուած բարեկարգական միջոցներուն, անդորրութիւնը վերահաստատուած է։ Պուլկար աւազակներուն թելադրութեանց հետեւողները զղջում կը յայտնեն և ըստ առաջնոյն կը վերսկսին իրենց գործերով զբաղիլ։

—Մանասթիրի նահանգին մէջ հեռագրական գիծերը պիտի ընդարձակուին և նոր հեռագրատուններ պիտի հաստատուին։

—Լիբանանի կառավարիչ Մուզաֆֆէր փաշայի կինը Բուլգարիի Օսմ. զօրքերուն ձմրան պէտքերուն համար հանգանակութեան մը սկսած է։

ԿԱՑՍ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Թուրքիոյ մէջ մեղուաբուծութիւնը զարգացնելու համար, ձեռնհաս պաշտօնարանը որոշեց նոր դրութեամբ փեթակներ և այլն բերել տալով ղրկել Տիարպէքիրի, Սվազի, Էնկիւրիի, Գոնեայի և Պրուսայի նահանգները։ Պիտի ծանուցուին երկրագործական քննիչներուն այդ առթիւ օգնել երկրագործներուն։

—Տրապզոնի նահանգին մէջ նարինջի և թուրունջի մշակութեան մը զբաղում տալու համար, Եաֆայի ընտիր տեսակներէն նարինջի և թուրինջի տունկեր պիտի ղրկուին հոն։

—Կայս. նահանգներուն մէջ կրթական վարչութեան հաշիւները, արձանագրութիւնները, տասանորդի գանձումները, անգանձելի գումարներու հաշիւները և այլն քննելու որոշում տրուած էր ասկէց առաջ։ Այդ որոշման գործադրութիւնը Պրուսայի նահանգէն պիտի սկսի։ Կրթական նախարարութեան հաշուակալութենց դիւանէն Սըզգը էֆ. պիտի կատարէ այդ պաշտօնը։

—Երկրագործութեան զարգացման մասին ձեռք առնուած միջոցներուն մէջ կայ նաև արմտիքներու վաճառման հրապարակներ հաստատելու պարագան։ Այս մասը գրուեցաւ Սվազի, Էնկիւրիի, Գասթէմունիի, Տրապիզոնի, Գոնիայի ու Առանայի նահանգներուն որ այդ հրապարակներուն հաստատման մասին քննութիւն կատարեն և տեղեկագրեն։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԾՆՈՒՆԴ.—Երէկ գիշեր լատինական Ծննդեան տօնին առթիւ, Ծնունդի ծառին առանդական արարողութիւնները կատարուեցան Անգլիոյ, Աւստրիոյ և Գերմանիոյ դեսպանատուններուն մէջ։

ՀԱՆԳԱՑԻՆ ԶՈՒՐԵՐԸ.— Ձեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ հանքային ջուրերու արտածման և չահագործման մասին տակաւին կանոնագիր մը չկայ և եղած դիմումներուն կարելի չըլլար գոհացում տալ, որով Օսմ. հանքային ջուրերէն քաղուելիք օգուտները կը յետաձգուին, գրեց Բ. Դրան՝ արտօնել որ փութով գործադրուի հանքային ջուրերու մասին նախապէս պատրաստուած կանոնագիրը։

ՍՈՒՐԻՈՅ ՆԱՀԱՆԳ.—Սուրիոյ նահանգին անդորրութեան հսկելու պաշտօն ունեցող հեծելազօրաց երկու գունդերուն ձիերը, նահանգին մէջէն գնել հրամայեց Կայս. Իրատէ մը։

ՍԵՐԳԻԱԿԱՆ դեսպան Մ. Սիմիչ որ Պելկրատ գացած էր, Պոլիս դարձաւ երէկ։

ԿԱԼՈՒԱՆԱՏՈՒՐԲԵՐը.— Եւմտական նախարարութեան որոշումով, Դատական գործադիր իշխանութեան կողմէ աճուրդով ծախուած կալուածի մը յանձնեալ կալուածատուրքերը պիտի վճարուին վաճառման գումարէն։

ՆՈՐ ԾՐԱԳԻՐՆԵՐ.—Անձէլ եղբայրները 40 տարուան մենաշնորհ խնդրեցին՝ Կայս. կառավարութեան ցոյց տուած տեղերը մթերանոցներ հաստատելու քարշ, ոսկոր, և այլն պահելու ու ծախելու համար։ Այդ մթերանոցներուն ամէնէն մեծին մէջ սոսինձի գործարան մըն ալ պիտի հաստատեն։

—Ճորճի Աքոնէ 50 տարուան մենաշնորհ կը խնդրէ Տիբերիայի լիճին մէջ (Պէյրութ) քարիւղով շարժող փոքր շոգենաւեր քանդելու համար։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ Երկաթուղիին Վարչական Խորհուրդը հրատարակեց 1902 տարուան տեղեկագիրը, ուրկէ կ'երեւայ թէ նոյն տարւոյն իւրաքանչիւր քիլոմէթրի հասոյթը եղած է Հայտարբ Փաշա-Էնկիւրիի գիծ՝ 14,028, Իսկիշէհիր-Գոնիա 6,744 և Համիտիյէ—Ասքարազար՝ 10,523 ֆրանք։ Նախորդ տարին այդ հասոյթներն էին՝ 12,926, 5434 և 11,173 ֆրանք։ Բանսող գիծերուն ամբողջ երկայնութիւնն է 1032 քիլոմթր.։

Հայտարբ-Փաշա-Էնկիւրի գիծին ընդհ. հասոյթն է 8,108,248 ֆր. և ուղեւորներուն թիւը 1,240,141։ Իսկիշէհիր-Գոնիա գիծին ընդհ. հասոյթն է 3,001 հազար 163 ֆր. և ուղեւորներուն թիւը 82,608։ Համիտիյէ-Ասքարազար գիծին ընդհ. հասոյթն է 94,708 ֆր.., և ուղեւորներուն թիւը 53,713։

1902ին փոխադրուած ապրանքներուն ընդհ. քանակութիւնն է Հայտարբ Փաշա-Էնկիւրիի գիծ՝ 379,457,011 քիլօ, Իսկիշէհիր-Գոնիա՝ 164,909,147 և Համիտիյէ-Ասքարազար՝ 24,797,543։ 1901ին առաջին գիծին փոխադրութիւններն էին 334,814,218 քիլօ, Բ..ինը 122,761,676 եւ Գ.ինը, 24,797,543։ Այս թուանշանները բացորոշ կերպով կը պարզեն Անատոլուի երկաթուղիին յարատեւ զարգացումը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐը

ԷՖԹԻՄՈՐՈՒԼՈՅԻ ՍՆԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ.—Մալիւմաք կ'ըսէ թէ, Էֆթիմորուլոս հարուստ մէկը չէ, այլ Մ. Զարիֆիի դրամական աջակցութեամբը, որուն աղգականն է, ապրանք կը բերէր, սակայն այդ ապրանքները Պոլսոյ Սուլթան Համիտի կողմը Ալեքսանդր Սավփիի վաճառատունը տանելով հոն արժէքէն չատ վար գինով կը ծախէր։ Էֆթիմորուլոյի նպատակն էր իւրացնել դրամները Մ. Զարիֆիի որ մարդասիրաբար կ'օգնէր իրեն։ Մ. Զարիֆի ժամանակին իմանալով այդ խարդախութիւնը, ձերբակալել տուաւ Էֆթիմորուլոսը։ Էֆթիմորուլոյի վաճառատան փակումը մնանկութեան արդիւնք չէ, այլ անոր ձերբակալման։ Բարտուղար Սիմոն ալ գործը կռահելով Աթէնք փախած է։

ԳՈՄԻՍԻՈՆ ԽԱՆԻՆ ԳՈՂՈՒԹԻՒՆԸ.—Ղալաթիոյ Սակարանին մէջ կատարուած գողութեան մասին նորագոյն լուրեր առնուած են։ Ինչպէս ծանուցինք 2 դրամարկղներ բացուած էին։ Ասոնց մէկէն մէջէն վերցուած են երկաթուղիի 12 արժեթուղթ, եգիպտական արժեթուղթ մը, 160 ոսկիի պանքնոտս, 1 ոսկի և 3 ղրուշ 10 փարայի մանր դրամ։ Դրամարկղին տէրը Սթամաթ Բարիսի յայտարարեր է թէ սենեկապահ Նիքոլիէն ու անոր եղբօրմէն՝ Եորկիէ կը կասկածի։ Ոստիկանութեան դիմեց նաեւ լուսայափոխ հելլենացի Եորկի որ ըսաւ թէ դրամարկղը 5 օր առաջ գոցելով տունը գացած և անկէ ի վեր հիւանդ էր։ Նոյն օրը զայն բանալուն տեսեր է թէ 300 ոսկինոց փոխանակագիրներ և 750 ոսկիի զանազան դրամներ գողցուած են։ Նաեւ թէ դրամարկղին վերի դղրոցը գտնուած ժամացոյցը, շղթան և այլն առնուած չեն։ Եորկի ալ նոյն կասկածները յայտնեց։ Դրամարկղները որ և է ճնշման ենթարկուած չըլլալով բանալիով բացուած էին։ Դրամարկղներուն գտնուած տեղին մէջ կան նաեւ 30 ուրիշ դրամարկղներ որոնց պարունակութենէն պակաս մը չի կայ։ Այդ տեղին բանալին սենեկապահ Նիքոլիի քովն է, իսկ դրամարկղներուն ալ իրենց տէրերուն։ Լուսայափոխ Եորկի ըսաւ թէ գողցուած դրամներուն 300 ոսկին Գարաքէօյի մէջ լուսայափոխ Խարալամպօ Անտրէայի կը վերաբերի և 500 ոսկին ալ Մահմուտի ճատատէսին Թղթավաճառի մը և թէ ինք այդ դրամներով կը գործէր։ Բարիսի ալ ըսաւ թէ իր դրամարկղէն գողցուածներն ալ իրեն և իր կնոջը կը վերաբերին։ Ոստիկանական քննութեան հաստատուեցաւ թէ գողութիւնը դուրսէն մտած մարդերու միջոցաւ չէ կատարուած և թէ մինչեւ հիմա լսուած չէ որ Գումիսիոն խանին մէջ գողութիւն ըլլայ։ Հարցաքննութեան ենթարկուեցաւ սենեկապահ Նիքոլին ու եղբայրը՝ Եորկին, որոնք յայտարարեցին թէ գողութենէն բնաւ տեղեկութիւն չունին։ Դպաւմ կ'ըսէ թէ ոստիկանութիւնը նկատի առած է սա պարագան թէ դիտայ ըլլալ որ այդ երկու գողութիւնները չինծու բան մը եղած ըլլան, քանի որ, նոյն խանին մէջ է որ Ղալաթիոյ լուսայափոխները կը պահեն իրենց դրամները՝ իբրեւ խիստ ապահով տեղ մը, ուր անչուշտ աւելի դրամներ պարունակող դրամարկղներ կան. հետեւաբար միայն այդքան դրամ պարունակողներու բացուելուն պարագան անհասկնալի կը մնայ։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Գալիմանը Գոլլուք քնակող Հէրաքլի իր մէկ ընկերոջը հետ երէկ գիշեր Թոփհանէի մէջ իտալացի շապկագործ Սթէֆանիի խանութը մտնելով գզրոցը կը կոտրեն և մէջի 60 ոսկին գողնալով կը փախչին։ Հէրաքլի քիչ ետքը կը ձերբակալուի։ Ընկերը կը փնտուուի։

ՀՐԴԵՀ.—Առջի գիշեր Սկիւտար Բէօր Պաքքալ փողոցին մէջ, Այլիչէ անուն կնոջ մը տունէն հրդեհ ծագելով 5 տուներ այրեցան։ Տուն մըն ալ վար առնուեցաւ։

ՄԱՔՍԱՆԵՆԴԻՆԵՐ.— Ցանձնակատար Մօրից Կօրլս և Խասգիէղի Բենիամին առջի օր ձերբակալուեցան երբ իրարու հետ կը կռուէին։ Ասոնց վրայէն գըտնուեցան բազմաթիւ ժամացոյցներ, որոնք Մաքսէն փախցուած էին։ Այդ երկուքը այդ գործով զբաղելնուն համար՝ օրէնքին տրամադրութեանց պիտի ենթարկուին։

ԷՐԶՐՈՒՄի նահանգին մէջ թղթատարին վրայ յարձակող աւազակներէն չատերը ձերբակալուեցան։ Ասոնցմէ Սատատլլան անուն նշանաւոր աւազակն ալ ձերբակալելու համար հրաման տրուեցաւ պէտք եղած տեղերը։

ԿԵՆՍԱԳԻՏԱԿ ՆՕԹԵՐ

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ

Շաբաթ, 26 (Ն. Տ.) — Պոլսոյ Երաժշ. Ընկերութեան Բ. Նուագահանդէսը, ԻՒՆԻՕՆ ՅՐԱՆՍԷՋ։

Կիրակի, 27.— Պարսից դեսպանատան նուագահանդէսը, դեսպանատան մէջ։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐը

ԼՈՆՏՈՆ, 24 Դեկտ.— Թօքիոյէն եկած լուրերուն նայելով, Ճաքոնի կառավարութիւնը՝ Ռուսիոյ ծանուցագրին տուած պատասխանին մէջ պահանջած է որ, Մանչուրիոյ մէջ վաճառականութիւնը ազատ ըլլայ և յիշեալ երկիրը Ռուսերուն կողմէ չպարպուի։

☞ Տես Օ ԼՈՒՎՈՒ վաճառատան ծանուցումը Դ. երեսը։

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

9/22 Դեկտեմբեր 1903

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	96.38
Ամէնէն բարձր գինը	97.06½
» վար գինը	96.36

ՐՈՒՄԷԼԻի ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ ֆր.	129.25
Երէկուան բարձր գինը	131.
» վար »	129.
Բարափ	492.
Բրէտի Ֆոնսիէ Էվիբսիէն	266.25
Թրանսվալ	106.
Պանք Նաս. Կրէս.	438.
Թրամվայի Բամնեթուղթ	6.30
Բէժիի պարտաթուղթ Ֆրանք	380.
Անատոլ. Երկ. բամնեթ. Ա.Ո.	12.05
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ. Լ. Օ.	4.85

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔը

Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.04
Անգլիական ոսկի	110.02
Ֆրանսական ոսկի	87.14
Բրիմից	51.06
Նոր մէթալիք	102.—
Բոլ	89.20
Ռուպլի թղթադրամ	8.63
Լոնտոն 3 ամիս	111.
Բարիզ »	22.73¾

«ՄԱՆԶՈՒՄԻԻ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԷՐԹՈՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՐ 157

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՒՊԵՏԸ

ՎԷՊ

ՀԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

85

ԶԷզար

—Իր ցաւութիւնը, անտարբերութիւնը ու ինչ խուսափելու համար ձեռք առած միջոցները, կ'ապացուցանեն թէ այլ ևս պէտք է որ հեռանամ հոսկէ:

—Բայց ինչո՞ւ ինքզինքդ չի բացատրես իրեն:

—Երբեմ ըրի, պիտի կատարեմ խոստումս:

Վալանթէն գլուխը վար առաւ առանց պատասխանելու:

—Կը պատրաստ յարեց կոմսը, հոս չի կենանք ալ, սիրուն աղջկանը տեսքը վիշտ կը սատակցնէ:

—Ազէկ խորհած ես:

—Այո, յարեց վճռապէս երիտասարդը:

Վալանթէն գլուխը թօթուեց:

—Վերջապէս, ըսաւ, քու կամքդ թող ըլլայ, պիտի մեկնինք ուրեմն:

—Այո, և կարելի եղածին չափ չուտ, այնպես չէ՞, ըսաւ Լուի ակամայ ժպտալով մը:

—Այսօր խկ, Բիւռիմէլլան կը սպասեմ որ ձիերը փնտռելու գնաց: Վերադարձածին պէս, ճամբայ պիտի ելնենք:

—Ու պիտի վերադառնանք Մեծ Նաւաստակին թօրտէսան, ուր պիտի կենանք ապրիլ երջանիկ:

—Ազէկ խորհեցաք, այս կերպով, մեր դայութիւնը հոն անօգուտ չպիտի ըլլայ, որովհետև մեղ չրջապատողներուն երջանկութեանը պիտի օգնենք:

—Եւ ո՞վ գիտէ, ըսաւ Վալանթէն ժպտելով, թերեւս օր մը ալ Առօրանիոյ մէջ երեւելի պատերազմիկներ ըլլանք:

Լուի այս խօսքին պատասխանեց հառաչով մը միայն որ սակայն չը վրիպեցաւ իր բարեկամէն:

—Ո՜հ, մրմռաց Վալանթէն ցած ձայնով, հակառակ իրեն պէտք է որ երջանիկ ըլլայ:

Բիւռիմէլլա և Թուանկուալ Լանէք հեռուէն երեւցան փոքրիկ ամպի մը մէջ, դէպ ի ասխնտա ուղղուելով՝ բազմաթիւ ձիերով:

Երկու մարդիկը ոտքի ելան զանոնք դիմաւորելու համար:

Հաղիւ թոզած էին անտառը, և քանի մը քայլ հեռացած, Տօնա Ռօզարիօ երեւցաւ:

Մանկամարդուհին պահ մը մտածկոտ երեւցաւ, նայուածքով հետեւելով երկու ֆրանսացիներուն որոնք տխուր և խոհուն կը քալէին:

Ցանկարծ գլուխը վեր առաւ ու ժպտալով մը մրմնջեց,

—Տեսնենք:

Ու անմիջապէս ասխնտան մէջ մտաւ:

Ամէն առաւ, ժամը ութին, սպասեւանատիկներուն երկիրներուն մէջ զանգակը կը հնչէ ժողովելու համար ասխնտան մը բնակիչները, միեւնոյն սեղանի մը շուրջը, սկսեալ տանտիրոջմէն որ մէջտեղը կը նստի մինչև վերջին ծառան որ հանուստարար ամէնէն վարը կը նստի:

Նախաճաշը կը ծառայէ միեւնոյն ատեն, մարդոց՝ զիրար տեսնելու և բարեմաղթութիւններ ընելու:

Զանգակին առաջին հարուածին Տօն Թատէօ իջաւ սրահ և կանգուն կեցաւ սեղանին առջև: Աղջիկը աջ կողմն էր, ու ժպտալով մը կամ բարեկամական խօսքով մը կամ բարեկամական խօսքով մը կ'ողջունէր ամբողջ պարոնները:

Վերջին եկողները Ֆրանսացիները եղան: Տօն Թատէօ անոնց ձեռքը սեղմեց, ակնարկով մը վստահ եղաւ որ ոչ ոք կը պակսէր հոսկէ, ծածկեց ինքզինքը և ողջոյնք մը ըսաւ, յետոյ նստեցաւ մը վրայ, ամէնքն ալ նստան:

Ճաշը շատ կարճ տեւեց: Հաղիւ քառորդ ժամ մը:

Սպասաւորները զարձան իրենց աշխատութիւններուն մեծերնուն հրամանով:

Տօն Թատէօ մաքէ պատրաստել տուաւ:

Մբաղին մէջ էին հիմա Տօն Թատէօ, աղջիկը, երկու հնդիկ մեծերը, և Զէզարը—եթէ ներելի է շուտի մը անուանումը ընել սանկ հաւաքոյթի մը մէջ—ազնիւ կենդանին Տօնա Ռօզարիոյ ոտքերուն ինկած էր:

Պահ մը հաք մաքէն հրամցուեցաւ ամէնուն:

Առանց երեւութական պատճառի, լռութիւն մը կը տիրէր սրահին մէջ: Տօն Թատէօ կը մտածէր, Տօնա Ռօզարիօ իր վարդեղտնէն և մինիոն մատուրներովը, կ'ողջունէր երկար ականջները չուներն որ իր աղուորիկ գլուխը դրած էր անոր ծունկերուն վրայ և ուղղած էր անոր իր խոշոր աչքերը:

Կոմսը և իր կարմնեղայրը չէին դիտեր թէ ինչ ընել պէտք էր խօսակցութիւնը սկսելու համար:

Վերջապէս, Վալանթէն, միտքը դնելով այս դիրքէն ազատիլ, որոշեց խօսք առնել:

—Լէհ ուրեմն, ըսաւ, Տօն Թատէօ, ինչ պիտի պատասխանէք Տօն Կէկլօոիօ Բէռպէնին:

—Այն զոր գիտէք արդէն, բարեկամս, պատասխանեց Տօն Թատէօ դէպ ի անոր դառնալով: Շիլին, ազատուած է, պէտք չունի այլ ևս ինծի, այլ ևս չեմ ուզեր զրաղիլ քաղաքականութիւնով. բաւական երկար ատեն գործածեցի կեանքս ապերախտ ասպարէզի մը համար, գործս լրացուցի ալ, հանդստի ժամը հնչած է ինձ համար, կը մերժեմ բացարձակապէս Տօն Կէկլօոիօին ինծի ընծայած նախագահութիւնը, որպէս զի ամբողջովին աղջկանս երջանկութեանը նուիրուիմ:

—Չեմ կրնար արհամարհել ձեր որոշումը, ազնիւ և գեղեցիկ է այն, Տօն Թատէօ պատասխանեց կոմսը:

—Եւ, յարեց Վալանթէն, այս պատասխանը պիտի զրկէ՞ք իսկոյն:

—Պահիկ մը, բայց ինչո՞ւ ի՞նչէ այս հարցումը, ինդրեմ:

—Որովհետև, պատասխանեց Վալանթէն, բարեկամս և ես, եթէ կուզէք, կրնանք հաղորդել զայն իր հասցէին:

(Շարունակելի)

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ՏԱՐԵՑՈՅՑ

ՆՇԱՆ Կ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆԻ

1904 Թուականին

Նախորդ տարիներեն գեղացոյց բովանդակութիւնով մը՝ կը պարունակէ Բանի Ուսնալող Լուսաբերեանի, Յ. Պարոնեանի, Յ. Հաշեանի ամենեն տաղեկան ու ամենեն հետաքրքրաշարժ զրութիւններ;

ԱԿՆՑԻ ԴՈՒՌՆ Մը

Ամենեն զուարճալի ու ամենեն շատ ծախսուած ընդարձակ օրացոյցն է ասիկա;

Կը պարունակէ նաև

հարիւրաւոր զուարճալիքներ, արհեստական զիտելիքներ. երկրագործական պատուիրակներ, առածներ, խիստ զուարճալի նորավեպեր, եւայլն:

Հատը 5 դրս. — Գեղաւոնները 6

Հինգ հատ առնողին հատ մը նուէր կը տրուի

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ ԱՐՏՕՆՈՒԱԾ 1853 ՍԵՊՏ. 26ԻՆ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 1,150,030,616 ՖՐԱՆՔ — ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Գերմանիոյ ամենեն հզօր Ընկերութիւնն է — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1901 387,440,000 ՖՐԱՆՔ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ ամէն տեսակ ապահովագրութիւն կ'ընդունի, ինչպէս կեանք, օժիտ, արկած, ցկեանս թոշակ, և այլն:

ՆՈՐՈՒԹԻՒՆ Մը ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Ժողովրդական ապահովագրութիւն կեանքի վրայ, առանց բժշկական հետազօտութեան

Կարելի է ապահովագրել իր կեանքը, կամ տղոց ու որդեաց համար օժիտ մը, չաբաթական փոքր վճարումներով. — (մեւնոյն պայմանները կը կանոնաւոր ապահովագրութեան համար):

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՒՆԵԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, այնպէս ասկն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար չաբաթական՝ փոքր վճարումով մը, տարեկան Մէկ ՖՐԱՆԿՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային:

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔՍ. ի Պոլիս.= ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՕՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊՆԲԱՆ

ԼԻԱԶՕՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՕՅԱՆԱՆ

Պոլիս Դարբրնոցոյու խան թիւ 45 եւ 45 bis:

Օ ԼՈՒՎՐ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ

ԱՔԱՆԱՍ ԵՕՐԿԻԱՏԻՍ

194, Մեծ Փողոց, Բերա, 194

Կալաթա Սերայի դէմ

Օ ԼՈՒՎՐ նորաձեւութեանց մեծ վաճառատունը կը ծանուցանէ թէ ներկայ Դեկտեմբերի սկիզբէն տեղի կ'ունենայ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՈՒՄ Մը

ՇԱՏ ԶԵՂՋԵԱԼ ԳԻՆԵՐՈՎ

Վաճառատան մէջ կը գտնուին Մետաքսեղէն, բրդեղէն, բլուզ, ինչպէս նաև տանթէլ, սեղմիրան, ձեռնոց, գուլպա, և այլն, և այլն, մեծ քանակութեամբ:

Այս վաճառումը Մէկ ԱՄԻՍ պիտի տեւէ և միմիայն կանխիկ տեղի պիտի ունենայ:

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՑԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՑԱՃԱԽՈՐԴԱՑ

ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ

ՀԱՄԱՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒՆԷՔ

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ

ԳՈՇԱՐԷՂԷՆՆԵՐ

ՈՒՆԵՆԱԼ

ԴԻՄԵՑԷՔ

Պոլիս Ոսկերչաց Շուկայ

Մեծ Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոտիներ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով:

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատան գիները անմրցելի են:

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի արծաթէղէն ապրանքներ:

ՀԷՐՃԱՑԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ դեղազաններ:

ՊԱՑՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարում

ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոտիներները եթէ մնասուած չեն %10 զեղչով առ կ'առնուին:

Իսկ ապառիկ գնողներէն %15 զեղչով եռ կ'առնուին:

ՖԷՆԻՔՍ ՕՓՐԻԷԻԷՆ

ԿԵՆԱՑ, ՀՐԴԵՀԻ, ԾՈՎՈՒ

ԿՅՍՍ. ՓԱԳ. ԱՌԱՆՁՆԱՇՆՈՐՀԵԱԼ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Ի ՎԻԵՆՆԱ 1860ԻՆ

Գրասենեակ Հաճօրալը խան, թիւ 52, 53, 54, 55, 56

ԼԻԱԶՈՐ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉ՝ Գ. ՖԵՐԱՏԵԱՆ

Ֆէնիքս Օփրիէին Ընկերութեան կենաց ապահովագրութեան օրինակ մը.—

35 տարեկան մէկը որ կ'ուզէ ապահովագրուիլ Ֆէնիքս Օփրիէին ընկերութեան 20000 ֆր.ի և քսանհինգ տարուան համար, տարեկան 925.80 ֆրք. պիտի վճարէ. ու պայմանաժամուն պիտի ստանայ 31266 ֆրք. հնսուն դրամ ամբողջովին: Իսկ եթէ մեռնի զոր օրինակ, 10 տարին իր ժառանգորդները անմիջապէս պիտի ստանան 21314.62 ֆր.:

Այս ամէն գումարներ ԱՆՈՒԱՆԱԿԱՆ չեն, այլ ԻՐԱԿԱՆ, և Ֆէնիքս Օփրիէին ընկերութիւնն այս գումարներուն վճարումն կ'երաշխաւորէ իր բոլորով:

ԱՐԴՈՒԶԱՐԴԻ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Գ.Ջ. ՄԱԶՄԱՆԵԱՆ

Փոխկաճակ և չիք տիկիններն ու օրիորդները եթէ կ'ուզեն ճաշակի յարմար և վերջին գրութեանց համաձայն կանոնիներ, պոռաք, տանթէլ, ժապաւէն, սեղմիրան, հովանոց, գուլպայ առաջնակարգ և ընտիր հոտեղէններ, և ուրիշ ամէն տեսակ նորաձեւութեան նիւթեր գնել, անմրցելի ասան գիներով, Պէտք է դիմեն, Մեծ-Շուկայ, Գալաթաձրլար, թիւ 56

"ԿԻՐԻԼԻՍՏԱՆ" ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Մասնաճիւղ՝ Թէրզի Պաչի Փողոց, Թիւ 11: 30—29

Տէր եւ Տնօրէն

ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ

ԱՄԷՆ ՄԱՐԴՈՒ ՀԱՍԱՐ

ԽԻՍ ԿԱՐԵՒՈՐ ԳԻՐՔ Մը

ՔԱՂԱՒԱՄԲՔ ՕՍՍԱՆԵԱՆ ՕՐԻՆԱՑ

Գրեց՝ ՄԻՀՐԱՆ Էֆ. ԱՐԻԿԵԱՆ

Կը պարունակէ առօրեայ պատահական խիստ կարեւոր խնդրոց նկատմամբ օրինական գիտելիքներ հարց-պատասխանի դրութեամբ և Թուրքերէն ընդարձակ դէմ Հայերէն թարգմանութեամբ: Գինն է 4 ղրուշ: Կը գտնուի ամէն դրավաճառաց քով:

ՏՕՔԹՈՐ ՃԷԼԱԼԵԱՆ

ՀԱՆԴԱՐԱՆՈՅԹ ՄԱՍՆԱԳԻՏ ԵՒ ԾՆՆՆԴԱՄԻԶԱՑԻՆ ԱԽՏԵՐՈՒՄ

ԲԵՐԱ, Մեծ Փողոցի ուղղութիւնն վրայ, Միսք փողոց թիւ 4 ԱՄԷՆ ՕՐ.

ԷՃԶԱԽԱՆԷԻ ԹԻՒՐՔԻԷ

Սիրքէէիսէ քաղաքն (էճզախանէի թիւրքիէ) եէվմը քիւչարնաան պէրի կէօսթէրտիի ինթիզամ վէ տրգգաթաան վէ իշզար օլնան քեաֆֆէի էտվիյէնին խուլիսիյէթ վէ էհվենիյէթենաէն օլուշը չէրիմիզդին էն միւքէմմէլ էճզախանէսի օլուպ, տիկէրլէրինէ նեւմուէնի իմթիսալ օլմագ չէրէֆինի իպրաղ ինթմիշ պիր. պու տրդգաթ վէ ինթիզամա մուռնզամ օլան թէհարէթի վէ նէզաֆէթի մէսելէսի քի էճզախանէլերէճէ տաքլ նազարը էհմմիյէթէ ալնուճաղ մէվզուարն պարչէնտաս տրբ. ամմինին միսալէմի վէ տէվարիրը բէսմիյէնին տախի մուսատուագ օլուգլար իսգրէ պուրդատա քէմիալը իլէ ճարի պիր. պու էիպի պիր թէէսխատէն պէրլէնիլէլ չու իրտէմմաթը միւթահանէնէյէ պիր իլտվէի ինսանիյէթ քարի օլմագ իւզրէ նէկվմը թէէսխինտէն չիմտիյէ գառար միւրատաթի իտէն պիշիմիզ զուէֆոյի խասթէկնան մեճմանէն թէտավիլ ինթտիրիմէք վէ մուալէճաթը լազըմ տախի քէզա պիրա իտիրէթ ինթա իտիլմէք կիպի էնթիյար օլբնան ֆէտաքեարլիգլար նազարը արդգաթա ալընաճագ օլուբ իսկ պու էճզախանէկին իտթիհատը մէնֆաաթտան գիյաբէ էմմինիսէ խրտմէթ կիպի պիր ֆիքրը ինսանիյէթբէրլէրի իւզերինէ թէէսխատիմէ օլառը տէրնալ թայէին իտէրինէ չու թառատա օլբնան հիմմաթը մասրուֆէյէն նազի տիր քի պու էճզախանէ թարիզը թէրաղդառա գաթի տէրէճաթ իտէրէ, պու կիտնքի մերթէկէի ինրտղ էյլէմիշ վէ պու եէրդէն ատ էրպապը միւրաճաաթքն մէնմունիյէթ վէ էմնիյէթինի վէ աթրպապաքն առախի խօշնուտխինի էէլպ էյլէմիշտիր:

Մէգքիւր էճզախանէէ քեաֆֆէի իլէ վէ էմմագառ քէտաը իմթիհասը թամ էյլէմիշ մէյտերիր աթրպապ էէր կէնն էվկաթը մուայէնէատ հազրը պուլունտուգլարը կէպի գիւբիւր ու իւնսատ մոյսուս օլմագ իւզրէ տէ մուայէնէխանէյէր մէվճուտ տրբ. էճզախանէյէ պուլունան ալէաթ վէ էտէվաթը ֆէնինիյէնին միւքէմմէլիյէթի սկպէպի իլէ եէկեեանէ ատէնիլմէյէ չայան օլան (թաճիլիսանէ) իսկ ճանիպը հիւքիւմէթ Սէնիյէտէն էվրօպատա ճագուզ սէնէ թահսիլ իթտիրիլտիքէն սոնրա իլա ատէֆա օլարագ քիմիական տէրճօմասընը իրարգ իլէ չէրիմիգէ ավատէթ իթմիշ օլան Մէքթէպէր թրպիի Շահնան քիմիական մուալիմիլերինէն Տօքթօր Անմէա Հիւսէյին պէյին եէտը իգթիտար վէ քիֆայէթինի թէտավիլ իտիրմիշ տիր. մուամիլէյին ֆէնոր գիրանտա մուհթաճը թահլիլ հէր նէ վար իսկ, անը քէմալը իթթիհատ իլէ պիթթանլիլ աթրպապաքա իշգար վէ պինայէն ալէյի աթրպապայի մուամիլէյհիմին իլէրինի պիր գաթ ատնա թէէսիլ իթմէքտէ օլառը կիպի մերի օլան մատէնի նէպաթի հէր նէվ մէվճուտ տախի սուրթթը միւքէմմէլէալ թահլիլ վէ իշզար իթմէքտէ պիր. 8—9

ՊԱՒԳԱՆ

ՍՕՖԹԵԱՏԱ ՄԻԼԼԻ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԾԻՐՔԷԹԻ

ՍԵՐՄԱՅԷ, ԻԶԼԻԹՅԱԹ, ԹԷՄԻՆԱԹ ՖՐ. 750,000,000

1899ական մէջ իւրաքանչիւր էսմիւք սիկուրթատը պէտէլի գիրչ. 19,534,276

» » » էճանկը » » » 460,267,203

» » » բրիմի » » 1,433,965

Էնտիւսթրիէլ վէ չօճուգլարը իշին միւթէտիլ չէրտիթի իլէ սիկուրթա ատա իտէր:

Եանկոնա խորը հէր նէվի պիտա վէ էյնա իւզէրինէ սիկուրթա ատա իտէր:

Նէֆէսի էտպարտնա խորը մալ, եվրաղա նազարէյէ վէ վաքոր սիկուրթալարը դոպուլ իտէր:

Հիսաբատարտան՝ 1896ական 18½%, 1897էէ 18%, 1898ական 18%, 1899ական 18% թէմեթթիւ թէվզիի իթմիշ տիր:

Շերքէթին Պանքիւրը (Տէլբրատատէթէ Գրէտիթ Լիոնէ,)Լոնտրատա Անկլօ Եւսթրիան Պանք, (Սօֆիատա Վէնդ Նատիոնալ Պէյլկար:

Թաչրալար իշին միւսատատա վէ միւթէպէր քէֆալէթի ամէնթիլեր տրանրլըլար Թէրքիա իշին ուռուտի ամէնթի ԱՐՇԱԿ ՈՒՆՃԵԱՆ

Գալաթա, Թանթարաբուն խան, Պանք Օթթոմանի գրասենեակատ

ՈՒԷՍՏԹԷՐՆ

ԲԱՐԼԱՄԷՆԹԱՅՆԵՐ ԳԱՐԱՐԸ ՄԱՒՈՒՍՈՒՍԵԱԼ ԹՐՕՆԶԱՅ ՎԷ ԼՕՆՏՈՆ

1851ԷՆ ԹԷԷՍԻՍ ՕԼՈՒՆՄԸԾ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ԻՆԿԻԼԻԶ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՆԸ

Թաղմին օլանան զիյանլարին մէջմէճի	ֆունթ. լիրա 6,000,000
Մէվճուտ ազէլ վէ հասրլաթը սէնէվիյէ	» » 1,250,000
Գէամիլէն թէէսիյէ օլունմաղ սերմայէ	» » 410,000

Թուրքիա չիւպէսիին մուտրի ուսումիաթ. ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ Իսթանպոլ, Սուլթան Համամ, Գալաթրնտա օղլու խան Ն՝ 43:

Թաչրալարտա իշկիւզար վէ միւթէպէր ատէնթէլէր արանրլըմագառ տրբ ԻՆԹԱՐ.— Շէնրիմիզին էն մարուֆ ֆրանսրգ վէ Ամման գումանիրը թէ սերմայէսի հասրլաթրնա նիսպէթէն 100% օլառը հայաէ Ուէսթրընի 125% տիր: Իրթէ պու հազիգաթ Ուէսթրընի բարգիզէրինէ թէգվիվուգ թարմիսէ էն պէտիւ թէէմնաթ տրբ:

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՍԹԱՏԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԳԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER MANIFACTURING Co.

Սինկէրի կարի մեքենաները գուտ անգլ. պղպանէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատ որ աշխարհս ամէն կողմը տարածուած են, և բոլոր ընտանիքները, դերձակներն ու կօշկակարներն լակ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել: Սինկէր ընկերութիւնը ցարդ 400է աւելի պատուոյ վկայական և չքաղրամ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն:

Մասնաճիւղեր՝ բովանդակ Թուրքիոյ մէջ:

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին մինչև Սինկէր Ընկերութեան վաճառատուներուն մէջ:

ԲԵՐԱ՝ 1. Մեծ փողոց, Պօն Մարշէի դիմաց թիւ 343 և 343 կրկին: 2. Մեծ փողոց, Կալաթա Սերայի դիմաց:

ԿԱԼԱԹԱ՝ 1. Սինկէր խան, Թիւնէլին առաջ: 2. Թրամվէյի կայարանին դիմաց

ՊՈՒԼԻՍ՝ 1. Սուլթան Համամ թիւ 2. 2. Սուլթան Պայազիտ, Թրամվայի կայարանին դիմաց թիւ 13:

ՍԿԻՒՏԱՐ՝ Ֆայէզ պօր թիւ 120:

ԴԱՍԵՐԸ ԵՒ ՆՈՐՈՒԹԻՒՆԵՐ ԶՐԻ

Սինկէր Ընկերութեան կեդր. վարչատեղին կը գտնուի, Բերա, Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Տիւզ Օղլուի տունը:

Կողջերէն դզուանալու համար վերի նշն նաճուչադրութիւն ընելու է:

47ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 757 Կ. ՊՕԼԻՍ 13 26 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1903 ՇԱԲԱԹ 6 ՇԷՎՎԱԼ 1321 — 13 ԴԵԱՆՈՒՆՔ ԼՎՎԷԼ 1319

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պասաժ Ալի Մահասէթ, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չեկ տարուբը։

Մանզումէի Էֆքիար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱԶԱՒՈՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنجه بوی وسیاسی قزیتدر
صاحب امتیازی : ارمانس فریه
اداره‌خانه‌سی : باب عالی جادهسنده نومره ۳۸

ԳԻՆԸ ՏԱՐԻՆ
Քաղաքի համար 80 գր. 50 գրշ.
Գաւառներու համար 108 » 60 »
Արտասահմանի համար 25 ֆր. 13 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար 5 գրշ.
Մեկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւանդ պայմանագրով։

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԽՆԱՅԵԼ, ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆԸ ՕԳՏԱԿԱՐԱՊԷՍ ԳՈՐԾԱԾԵԼ, ԳԹԱԼ

Մանգուկներն են որ կը ցուցնեն զիրենք չարաթէ մը ի վեր Կաղանդի առթիւ։

Մանգուկի սիւնակները կը փայլին անուններովը այն բարեսիրտ փոքրիկներուն, որոնք իրենց ամբողջ հարստութիւնը սիրայօժար կը յանձնեն ուրիշ մանուկներու, դանոնք ալ հրճուեցնելու համար Կաղանդի առտուն։

Ուրախութիւնը մեծ է բարեգործ պարոններուն ու օրիորդներուն, որոնք կարդալով իրենց մանկական անունները նուիրատուներու ցանկին մէջ՝ անճառ վայելք մը, անբացատրելի խնծիլ մը կ'զգան ինչ որ ուրիշ հասակակիցներու ալ բարի նախանձը կը դրդէ, ու անոնք ալ բանալով իրենց գանձատուփը, անգամ մ'ալ կը համրեն մէթալիքները զոր այնչափ խնամով և դուրդուրանքով պահած էին, ու կը յանձնեն զանոնք մարդասիրական նպատակներու ամէնէն նուիրականին, վանքին ու դէրգաղնին։

Եւ այս նուէրները, որոնց քանակը քառասուն փարայէն կ'սկսի ու քսան ղրուշը չանցնիր, իր նիւթական արժէքէն աւելի բարոյական բարձրութիւն մը ունի, զոր գնահատել կարելի չէ նիւթական որակով։ Որովհետեւ փոքրիկ պարոն մը կամ օրիորդ մը, որ ամէնէն թարմ հասակին մէջ կ'զգայ աղքատին օգնելու պէտքը, անոր մտաղ սրտին մէջ կ'արմատանայ այլ ևս մարդասիրութիւնը, որ տղուն հասակին հետ կ'ամի կը զարգանայ անոր մէջ։ Եւ բարեաբար, հոգածու անձնաւորութիւններէ ուրիշ ի՛նչ կը փնտռէ այսօր մարդկային ընկերութիւնը։

Տղաքներու այս պաշտելի ղգայումը պէտք չէ բթացնել։

Նուիրատուութեան այս եղանակը կը հարկադրէ զիրենք դրամ խնայելու վարժուիլ։ որովհետեւ յաճախ իրենց խնայութեան արդիւնքն է որ տղաք յատկացուցած են այս բարենպատակ գործին, ինչպէս իրենց կամ ծնողներուն զրկած գողտրիկ նամակներէն կը հասկցուի։ և երկրորդ, անոնք կը վարժուին իրենց խնայութիւնը օգտակար միջոցներու գործածել։ անաւանիկ երկու աւելորդութիւններ որոնք երբ անգամ մը մտ գտնեն ո և է մատաղ սրտի մէջ, ապահովապէս նիւթական նախանձելի վիճակ մը կը պատրաստեն անոր։

Խնայել և խնայողութիւնը օգտակարապէս գործածել, ա՛յս է արդէն տնտեսագիտութեան արդի սկզբունքը։ զոր ընկերաբաններ հարիւրաւոր ձեւերու տակ կը քարոզեն հանրութիւնը անոր վարժեցնելու համար։ բայց հազար յորդոր, քարոզ ինչ կ'արժեն, երբ մարդ տղայ հասակէն վարժուած չէ անտեսական այդ երկու առաքինութիւններուն։

Կրթութիւնը օրօրոցէն պէտք է, ըսած է Տիկին Ուրուսով։ ո՛ր չափ մեծ ճշմարտութիւն է ասիկ։ Ի՞նչ տեսակ դաստիարակութիւն որ տուիր զաւկիդ, ի՞նչ առաքինութիւն որ սերմանեցիր անոր մատաղ սրտին մէջ, վասա՛ եղիր, անոր արդիւնքը պիտի տեսնես ապագային՝ երբ այսօրուան տղան մարդ ըլլայ ու կեանքի մէջ մտնայ։

Տո՛ւր անոր դութի ղգացումը, սորվեցո՛ւր թէ մինակ իր անձին վրայ խորհիլ չէ մարդուս պարտականութիւնը, և երբ երկուքդ ալ առաջնանց կեանքի ասպարէզին մէջ՝ բարի զաւակ մը պիտի ունենաս որուն ամբողջ մտածումը պիտի ըլլայ քու ծերութիւնդ քաղցրացնել, ու կեանքիդ վերջին շրջանը հաճելի ընծայել քեզ։ Ամիկայ իր ամէնէն նախընտրած հնձոյքէն սիրայօժար պիտի զրկուի՝ տիրած անուշեղէններդ կերցնելու համար քեզ, պիտի չծիւ, պիտի չխմէ, զաւակներուն օրապահիկէն պիտի խնայէ քու ջրպանդ մէկ քանի ղրուշ դնելու համար միւսներդ։ վասա՛ եղի՛ր, ասոնց ամէնքը պիտի ընէ զաւակդ, որովհետեւ դուն օրօրոցէն սերմանեցիր դութի ղգացումը անոր սրտին մէջ, դեռ վեց տարեկան հասակէն սորվեցուցիր անոր թէ, տարի մը ամբողջ հազար գուրդուրանքով խնայած փայլուն դրամները պէտք է իր կարօտ հասակիցներուն յատկացնէ։

Բայց ո՛և է ծնող երբ կարեւորութիւն իսկ չտայ բարեսիրական կոչերու, դութի, աղքատին օգնութեան ղգացումները չքաջալերելէ զատ զանոնք խեղդել իսկ ջանայ զաւկին մէջ, հիւանդը, աղքատը, անկարը բնաւ խղճակցութեան առարկայ չըլլայ իր ընակարանին մէջ, երբ տղան հիւանդանոցի փոքրիկներուն Կաղանդէքին վրայ ճառէ, ինք կարեւորութիւն իսկ չտայ, այս պիտի ծնող մը երբ ծերանայ կամ անկարողութեան մատնուի՝ ի՞նչ իրաւունքով մարդասիրութիւն, գութ, փափկասրտութիւն պիտի պահանջէ իր զաւակէն։ ի՞նչ ցանեց որ ի՞նչ քաղէ։

Զաւակ մեծցնելը չէ՛ այնպէս, ինչպէս կը կարծեն շատ մը ծնողներ, որոնք իրենց զաւակներուն մնուցդին, հագուստին ու առողջութեան հոգածու ըլլալը բաւական սեպելով, ընաւ չեն զգաներ անոնց հոգեկան մնունդով։ մինչդեռ անհրաժեշտ էր ամէնէն առաջ հոգին, սիրտը մշակել, որովհետեւ աղուն հոգին կամ նոր հաղուելը, ցամաք հաց կամ անուշեղէն ուտելը ո՛չ այնչափ կ'ազդեն անոր ապագային վրայ, ո՛ր չափ սրտին ու հոգիին դաստիարակութիւնը, որ ապագային խարխսին է մարդու մը ամբողջ կեանքին։ Հոգածու ծնող մը որ զաւակին վրայ կը խորհի, ընտանիքին ապագայ երջանկութիւնն ու անդորրութիւնը մտածութեան առարկայ կ'ընէ իրեն, պէտք է օգտուիլ ջանայ ամէն նպաստաւոր առիթէ որ կը ներկայանայ։ հաղարխրատ, յորդոր, դրական՝ կենդանի՛ օրինակի մը մէկ քառորդին չափ չաղդեր տղուն սրտին վրայ։ Տո՛ւր անդամ մը դուն դումար մը, նոյնչափ մը կամ անոր կիսուն՝ քառորդին չափ ալ զաւկիդ խնայած գումարէն պահանջէ, բացատրէ անոր թէ, ինչո՞ւ անհրաժեշտ է օգնել անոնք, աղքատ տղոց և պիտի տեսնես որ սրտիդ հասորը երկաթ սկզբունքները մէկէն մեռնած պիտի ըլլայ իր մէջ, երբ անտուկին մէջ պահած հինգնոյներն ու տասնոյները տանի յանձնէ մարդասիրական պարտականութեան։ Այլ անկէ ետք պարտականութիւն մը, գրգիռ մը պիտի ծնի անոր մէջ յաջորդ տարին աւելի մեծ չափով օգնելու կարօտեալներուն։ Եւ Տարեգլուխէն սկսեալ աւելի խնայող, աւելի լուրջ պիտի ըլլայ զաւակդ, ամէն անգամ որ ուրիշ խաղալիկ մը կամ շաքարեղէնի մը գրամ վճարել ուզէ, ու յիշեցնես իրեն թէ, աւելի մեծ պարտականութիւն մը ունի ինք, միշտ կրկնես թէ խնայած դումարներովը տարեգլուխն հարիւրաւոր անոր տղաք պիտի ուրախացնէ, վասա՛ եղիր, բարոյացուցած ես զաւակդ, սերմանած ես անոր սրտին մէջ ամէնէն նուիրական երեք սկզբունքները,—խնայել, խնայութիւնը օգտակարապէս գործածել, գթալ։ Այս երեք առաքինութիւններով օժտուած մարդը, ամէնէն պատուաբեր անդամն է թէ՛ մարդկային ընկերութեան և թէ իր ընտանիքին, որոնց երջանկութիւնը ապահովուած է։

Այս արդարացի նկատումներով՝ վասա՛ ենք որ ամէն ծնող կը փութայ հրահանգել իր զաւակը Հիւանդանոցի փոքրիկ մանուկներուն Կաղանդէքէ մը դրկելու, քանի որ նուիրատուն ու նուիրատուն հաւասարապէս պիտի օգտուին այս մարդասիրական պարտականութենէն։ Իր Կաղանդէքէ զրկուելիք նուէրներուն դումարին վրայ չէ խնդիրը, անիկայ կրնայ շատ կամ քիչ ըլլալ, խնդիրը բուն իսկ աղքատասիրական սկզբունքին վրայ է զոր անհրաժեշտ է ներմուծել փոքրիկներու սրտին մէջ։

Տղաքներուն օգնելու ամէնէն մեծ օրինակը մեր դիմառաջ ու հպատակասէր Վեհափառ Կայսրէն կը բղխի, որ իր վեհապանծ բարեգործութիւններուն մէջ մեծ տեղ մը յատկացուց մանուկներուն, Իր իսկ Կայսերական անուամբ հիմնելով Համիտիէ մանկանց Հիւանդանոցը, որուն կատարելագործեանն ու ճախրելիանը և ոչ մէկ հիւանդանոց կը հաւասարուիր։ Ամէն հասակէ ու ազգութիւնէ հիւանդ, անկաղդ անխտիր կ'ընդունուին հոն սիրով, ուր չնորհիւ Վեհ. Սուլթանին, կը վայելեն գրամամուսը ամենաճարտար բժիշկներու և խնամք մը զոր ամէնէն ճոխ ապարանքներուն մէջ իսկ կարելի չէ գտնել։ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի երկրորդ մասնաշէնքն ու Դալիճեան Որբանոցի մասնաշէնքն ալ ոչ ապաքէն միակ և միակ մեր Վեհ. Կայսեր առատաձեռն դիտարտութեան չնորհիւ կ'պարիին։ Ն. Կայսերական Վեհափառութեան չնորհած ամենօրեայ հացն ու հիմն է որուն կը անանկ մանրակներն և ուրիշ պատապարեաներու՝ ամէն օր երախտագիտութեամբ Կ'աղօթեն Ն. Վեհափառութեան թանկագին կենաց համար։

Հետեւաբար ո՛վ որ մանուկներուն կ'օգնէ, հետեւած կ'ըլլայ բարձրագոյն ու նուիրական նպատակի մը։

ՈՍՏՈՍՏՈՒՄՆԵՐ

×

Գիտէ՞ք թէ ո՛վ կը կշտուի առաքինի։ ան որ յարգել գիտէ իր մայրը և աշխարհիս բոլոր մայրերը։ Առաքինութիւն մը ասկայն՝ որ ապակաին չատ սպասաւոր էանդրին մարդ զանց կ'ընէ յարգել թէ զաւակին ալ մայրը։ Այլապէս, ըրածնիս թէնել մը պիտի ըլլար հորին մէջ՝ ուրկէ ջուր էինք խմած։

×

Եթէ խորը իշնայինք մարդկային իմաստասիրութեան, դժուար չէ պիտի ըլլար մեզի նշմարել անոր հիմերուն խախտ՝ուտ ալ տեղուանքը։ Այսպէս, «հաւը ջուր խմած ատեն երկինք կը նայի» կ'ըսեն։ Ատոնցմէ չնորհակալ ըլլալու ի՞նչ պէրճախօս եղանակ։

Այս խօսքը կ'ըսեն՝ երբ դասէն է, ախտոս։ Լիւզու բերան ունեցիր, հա՛, որպէս զի պատասխանդ հասցունես։

—Ջուրը կոկորդիս վար դիւրին իջնալու համա՞ր է որ գլուխս վեր կը բռնեմ։»

×

Տէրտէրը խղճամիտ ցրուիչ մըն է՝ անդնդականին ուղղուած նամակ մը իր հասցէին ձգող։ սա տարբերութեամբ որ կը մատայ՝ երբոր վճարեն, և, ծանրիկը չի հաներ՝ երբոր ծրի է յղնութիւնը։

—Տէ՛ր պապա, նամակդ կնքամոմ ունի՞։

—Օրինած, յ—պատասխանեց,—կընքամոմը իմ խիղճս է։

×

Ինչ՞ մարդիկ, հոգ չէ, մի՛ ըլար խոտոր գառնուկներ չի բաշան քեզի։ Մարդիկներն խորթնի՛ ուլը նախապարգի՛ սկսէ։ մի՛ ըլար վարդ որ ոտնդեր արմակի չի վերածեն բարեկ քարթուանը։

×

Ի՞նչ տարբեր։ Միեն կայ Սեւին ու Ճերմակին մէջ։ Ներկամիջոց ցասակեց անդիէն։

—«Ինչ տարբերութիւն որ կայ Ճերմակին ու Սեւին մէջ։» Հարցուեցաւ հոգեւորին։ Ինչ տարբերութիւն կայ հին հագուստին ու նոր հագուստին մէջ։ Ա՛ս հեզոս աղքատն էր որ վեր թռաւ մատը։

—Թիւրը չիմանակ դարձուր, տարբերութիւն չի մնար։

Ու երկուքը այծպէս իրար յանկեցան, կարճատիպ կարծուողը և երկարը, դաղ չքաւիրը։ որպէս զի իրենցմէ կարուկ ու գործնական տրամաբանութիւնը ծնէր։

×

Երկու ներ իրարու, մէկ տուն հարս դացած։

—Վա՛խ մանչա՛, էրիկդ այսոր ոբչամ չատ լացուց քեզի։

—Հաւատացի՛ր արցունքներուս, քիչ մը առաջ խոնարհացը տոս չարդեր էի։

×

Ատենօք պատիւ մը կը դնէին Ատուծոյ վրայ, երբ այս յատուկ անունը աղաղակ ուզէին։ Եւ յետոյ, հիմայ կ'ընեն, ինչ Տարի այդ աղաղակութեան։ Իրենց փառքը Ատուծմէ չպատասխանեցին են ատանք։

×

Բարեկամս երկաթուղիի բաղդատմամ մը ունէր. 1,255,466 էր վրայի թիւը։ Կեանքին մէկ մէկ միլիոն երկու հարիւր յիսունրէնիգ հազար չորս հարիւր վաթսունվեցի՝ անգամ գուցէ դիտեց այն ժամը՝ որ պիտի հնչէր, իր երջանկութիւնը պակաղ։ Զարկաւ վերջապէս, բայց 400 ֆրանք էր չահածը։

Բանիներ գիտեմ ամուրիներէն՝ Պակէն յետոյ իրենց բաղձանքներուն ամօթին ողջունող։

×

Լռութիւնը ոսկի է, խօսիլը՝ աղբաք։ Հին փիլիսոփայութիւն՝ որդն անժանգ մտաղութեանը վրայ դարձ՛ր ցոլայնին։

Ես ալ ըսի՛մ։ Եթէ պապանձած կեանալովդ սա ու ան քեզի տիմար պիտի կոչէ, սո՛ակ կապար է պահած լռութիւնդ։ Խօսիլը ադամանդ է, եթէ սակայն խօսիլդ բերնէդ հասարակ հոսիլ մը չէ՝ ունայն բառերու։

×

Աւել, սեռական աւելի։ Կինանք պահ մը։

Իրենց երիկն դանանջել միշտ աւելի սէր, միշտ աւելի զարդ ու միշտ աւելի գրաւ։ Իրաւո՛ւնք ալ ունին սա կինները։ Երբոր մենք մեր փարագին կը բաղձանք որ անոնց մեռքին մէջ աւե՛լը գտնուի միշտ,—տունը ծաւալ ծոգի ծը-վացնող այդ գործիքը,— անոնք ալ փոխարէն այդ բառին սեռական է որ ունին չուրթերնուն վրայ։

×

Հայերէն լեզուի մէջ երեք առում ունի ցնծալ բառը։ Այս առթիւ լիմ՝ուզէ՞ք որ կզերական գաւէն մէկը խօսեցնեմ. լաւ։

— «Կը ցնծամ, երբ ցնծումներով մերոնցնեիլիք մնալ մը կայ, վասն զի սէրուրտիքը ցնծմն պիտի ինծի...»։

Ո՛չ մէկ բառգիրք սա նրբութիւնը պիտի գիտնար բանենալ։

×

— Տունիդ ճամբան ե՞րբ կարճ կուգայ։

= «Երբոր նշանածս հոն ըլլայ ու ես իմմանամ,» ամենէն առաջ ճայն առաւ սիրոյ սէրոյ լեցուն երիտասարդը։ Կարդուելէն ետքը ինք եղաւ չպիտ ալ սա հարցումը։

— Տունիդ ճամբան ե՞րբ երկայն կուգայ։

= «Դէպի տուն արտորալու պահուս, երբոր գիտնամ թէ հոն ինէ գաղտուկ կանխող մը կայ։»

Երկիկ անունց որոնք ոչ կարճութիւնը կը նմանին, ոչ ալ երկայնութիւնը՝ իրենց տունի ճամբուն։

×

Ազատարիքը ինծի՛ տուր, ամբողջ քովինդ ըլլայ հարստութիւնս. կ'ըսեր ուսեալ ծերունի մը անո՛ր որ իրր առաւելութիւն, առոյգ կազմ մը ունէր միայն ու գարունի տեսք մը։ Դէպինքին մէջ երկուքն ալ համախոհ էին իրարու։ Բայց սա տարիքը չի տուեցաւ անոր, ոչ ալ մէկուն ընկերութիւնը՝ մէկալին։ Միայն թէ առաջինը իր հագիին խորը պահեց «Ինչ երազ մը՝ իջնելու դէպի այդ երանելի վարը, վերջինն ալ ցատկելու ճիգ մը՝ դէպի նոյն երանելի վերը։

Մի՛ կարծէք որ, պատմածս տարբեր բան մըն է կեանքը։

×

Դպրոցը։ Ժամը հայերէնի դասի՛նն է։

— Կաւմբուռն ի՞նչ ըսել է, միւսիս։

= Բեռ կրող անասուն!

— Գրա՞ us։

= Հոմանիշ են իրարու։

— Միւսիս, ուրիշ հոմանիշ մըն ալ կ'ըսէ՞ք մեզի։

= . . .

Անդիէն սմսեղուկ մը վեր կ'առնէ մատը։

—Մ'ղք որ դեռ չես ճանչցած Մելինէն, բաւ, անիկայ եթէ ամուսնանալ ուզէր, ի՞նչ պատճառ ունէր ասկէ քսան տարի առաջ ընտրութիւն մը չընելու, միթէ մեղմէ կը քաշուէր, միթէ այնչափ հարստութիւնովը վայելուչ երիտասարդ մը չէ՞ր կրնար գտնել, փոխէ՛ գաղափարդ, փոխէ՛, ամօթ է, չի լսէ աղջիկը։

Մինանին համոզուիլ ու մխիթարուիլ կեղծելով հանդերձ դեռ չէր կըրցած կատարելապէս հաւատալ թէ, ամուսին մը գտնելէ բոլորովին տարբեր նպատակի համար էր որ պիտի կազմակերպէր Մելինէ իր երեկոյթները։

Երկու ամուսիններ Մելինէէն՝ ուրիշ նիւթերու անցան ու վարժուհին խորհրդաւոր չեչով մը,

—Դուն խորհելիքդ չես խորհիր, խելքէ մտքէ չանցած բաներու վրայ միտք կը յոդնեցնես, բաւ, աղջիկները եկան հասան, քանի որ երկու կիներուն ամուսինները իրենք ալ պիտի սանձնէին վարչութիւնը ու ինք բերան պիտի չկրնար քանալ չատ բնական փոխանցումի մը համար։

Այս տեսակէտով էր որ կը հակառակէր Սեփոն ու չարունակ ընդդիմախօսելով՝ մխիթարութիւն չէր գտներ։ Վարժուհին որ ամուսինէն չատ ալ ելի լաւ տրամաբանող միտք ունէր, լսելով ամէնուն խելքը միտքը Մելինէի ու տիկինին վրայ է, որոնք մելիոններ պիտի տանին իրենց հետ։

Սեփոնի վիշտը սրտաբուխ էր։ այնպէս կը կարծէր որ Մելինէ ամուսին մը ընտրելու նպատակով պիտի սարքէ այս երեկոյթները, որոնց դէմ արգելք յարուցանելու քանաւոր ու համոզիչ պատճառներ կը փնտռէր տենդոտ հետաքրքրութեամբ մը։ Արդարեւ Ցակորիկ չափահաս եղած ու գործին վարչութիւնը մասամբ ստանձնած էր թէև, բայց Շարամովներու գործին ղեկը կը մնար միշտ Միանձինին ձեռք որ ամսաթոշակները կանոնաւորաբար ստանալէ զատ, բացէն ալ մեծկակ գումարներ կը շահէր այս կամ այն գործառնութիւններէ, որոնց աչք կը գոցէր Օր. Շարամով։ Հիմա սակայն եթէ Մելինէ ու խորթ մայրը իրենց այս տարիքէն ետք ամուսնութիւն մը փորձէին, ո՜հ, ամբողջ գործը պիտի փախչէր Սեփոնի ձեռքէն, քանի որ երկու կիներուն ամուսինները իրենք ալ պիտի ստանձնէին վարչութիւնը ու ինք բերան պիտի չկրնար քանալ չատ բնական փոխանցումի մը համար